

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ

Katedra mezinárodního obchodu

Obor: Mezinárodní obchod

**Zahraniční rozvojová pomoc ČR – aplikace na konkrétním
rozvojovém projektu
(bakalářská práce)**

Autor práce: Petra Grestenbergerová

Vedoucí práce: doc. Ing. Ludmila Štěrbová, CSc.

Rok: 2017

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „*Zahraniční rozvojová pomoc ČR – aplikace na konkrétním rozvojovém projektu*“ vypracovala samostatně a vyznačila všechny citace z pramenů.

V Praze dne

Podpis studenta

Poděkování:

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce paní doc. Ing. Ludmile Štěrbové, CSc. a paní Ing. Ivetě Černé, Ph.D. za jejich cenné rady a připomínky a dále všem svým blízkým a rodině za jejich podporu.

Obsah

Obsah	4
Seznam použitých zkratk	6
Úvod.....	8
1 Rozvojová spolupráce.....	10
1.1 Základní dokumenty	10
1.2 Formy rozvojové spolupráce	12
1.3 Mezinárodní organizace zabývající se rozvojovou spoluprací	14
1.4 Základní témata rozvojové spolupráce	16
1.5 Členění světa podle stupně rozvoje	17
1.6 Ukazatelé rozvoje	18
1.7 Rozvojové země.....	19
1.8 Motivace a cíle rozvojové spolupráce	20
1.9 Efektivita rozvojové pomoci.....	21
2 Zahraniční rozvojová spolupráce ČR	23
2.1 Vývoj rozvojové spolupráce ČR.....	23
2.2 Legislativa.....	24
2.3 Systém rozvojové spolupráce	27
2.4 Formy.....	28
2.5 Etiopie jako programová země ZRS ČR.....	29
3 Organizace Člověk v tísni.....	33
3.1 Hospodaření organizace v posledních 5 letech.....	35
3.1.1 Finanční zdroje	35
3.1.2 Finanční náklady	37
3.2 Rozvojové projekty ČVT v Etiopii v oblasti Zásobování vodou a sanitace	38
3.3 Zajištění přístupu k vodě pro obyvatele lokalit Guguma, Teso, Bargo a Haluka v zóně Sidama	40

3.3.1	Plán projektu	40
3.3.2	Provedení a výsledky	41
3.4	Evaluace projektu Dlouhodobý přístup k vodě v okrese Alaba.....	43
Závěr		47
Použité zdroje		49
Seznam tabulek a grafů.....		53
Přílohy.....		54

Seznam použitých zkratek

AGOA – African Growth and Opportunity Act

Caritas – konfederace katolických humanitárních organizací

CIDA – Canadian International Development Agency

ČVT – Člověk v Tísni

ČRA – Česká rozvojová agentura

DAC – Development Assistance Committee

DAG - Development Assistance Group

DFID – The department for International Development

EBA – Everything But Arms (Všechno kromě zbraní)

ECOSOC – United Nations Economic and Social Council

EU – Evropská unie

FAO – Food and Agriculture Organization (Organizace pro výživu a zemědělství)

FORS – České fórum pro rozvojovou spolupráci

GEF – Globální fond životního prostředí

HDI – Human Development Index (Index lidského rozvoje)

HND – Hrubý národní důchod

JICA – Japan International Cooperation Agency

LDCs – Least Developed Countries

MDGs – Millennium Development Goals (Rozvojové cíle tisíciletí)

MZV – Ministerstvo zahraničních věcí

MŽP – Ministerstvo životního prostředí

ODA –Official development assistance (Oficiální rozvojová pomoc)

OECD – Organization for Economic Co-operation and Development

OSN – Organizace spojených národů

SDGs – Sustainable Development Goals

SIDA – Swedish International Development Cooperation Agency

SNNPR – Stát Jižních národů, národností a lidu

UNDP – United Nations Development Programme (Rozvojový program OSN)

UNEP – United Nations Environment Programme

UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UNICEF – The United Nations Children's Fund

UNIDO – United Nations Industrial Development Organization

UNHCR – United Nations Human Rights Council

USAID – U.S. Agency for International Development

WHO – World Health Organization (Světová zdravotnická organizace)

ZRS – zahraniční rozvojová spolupráce

Úvod

Rozvoj světové ekonomiky i života obyvatelstva se vyvíjí značně nerovnoměrně. Propastné rozdíly mezi jednotlivými kontinenty i jednotlivými zeměmi jsou stále značné. To je dáno nejenom historickým vývojem, ale i rozdílným působením globalizace. Tlak na snižování rozdílu mezi vyspělými zeměmi a zeměmi rozvojovými přináší snahu pomoci těm potřebným, pro zachování existence života, snížení závislosti na dovozu zboží a služeb pro uspokojení základních potřeb člověka. Jednou z forem pomoci je zahraniční rozvojová spolupráce, která je poskytována právě vyspělejšími zeměmi.

Česká republika má s rozvojovou spoluprací dlouholeté zkušenosti a existují zde neziskové společnosti, které v této oblasti působí. Jimi vytvořené projekty jsou dobrým příkladem mezinárodní ekonomické pomoci a jedním ze způsobů alespoň částečného řešení světových hospodářských problémů a kritické životní úrovně obyvatel některých zemí. Tato pomoc může být jednak materiální, jednak ve formě práce odborníků a dobrovolníků různých oborů, předání technologického know-how či otevření možnosti studia na zdejších vysokých školách pro tamější studenty.

Problémy, s nimiž se tyto společnosti snaží pomoci, jsou velmi variabilní a je nutné k nim přistupovat individuálně. Právě tak rozdílné cílové země, na něž jsou tyto akce zaměřeny, se navzájem značně liší. Mezinárodní rozvojová pomoc je celkově široké a složité téma. Tato práce se proto zabývá pouze jeho úzkým výsekem – konkrétním projektem Zajištění přístupu k vodě pro obyvatele lokalit Guguma, Teso, Bargo a Haluka v zóně Sidama společnosti Člověk v tísni.

V teoretické části bude popsána rozvojová spolupráce včetně jejího legislativního podkladu, nástin její historie, typy pomoci a jejich účel, majoritní příjemci pomoci a nejdůležitější společnosti, které se rozvojovou spoluprací zabývají. Totéž bude konkretizováno v rámci České republiky. Zmíněna bude rovněž problematika rozvojových zemí a ukazatelů míry rozvoje, včetně stavu v současnosti nejméně rozvinutých zemí.

Rozvojová spolupráce napomáhá rozvojovým zemím, které bojují s chudobou a zaostalostí a bez vnější pomoci pravděpodobně nejsou schopny stávající krizový stav

zvrátit. Právě Etiopie je v tomto zemi typickou, která se s těmito problémy potýká dlouhodobě, a je tedy jedním z příjemců pomoci mezinárodní rozvojové spolupráce. V praktické části budou rozebrány neziskové organizace, jakožto jedni z hlavních organizátorů takových projektů, konkrétně pak organizace Člověk v tísni, její status, fungování, zdroje příjmů a vytvořené projekty.

Cílem práce je analýza projektu Zajištění přístupu k vodě pro obyvatele lokalit Guguma, Teso, Bargo a Haluka v zóně Sidama, zhodnocení jeho efektivity a návrhy na jeho možné pokračování. Projekt bude analyzován z hlediska účelu, rozpočtu, finančních zdrojů a jeho výsledků. Součástí analýzy je srovnání rozvojové spolupráce poskytované Člověkem v tísni podobného účelu v Etiopii v posledních několika letech.

Téma rozvojové spolupráce jsem si vybrala, protože propojení ekonomiky s humanitární pomocí je téma velmi aktuální a potřebné. Domnívám se, že podobné aktivity je třeba přiblížit širší i odborné veřejnosti, napomoci zvýšení efektivity poskytované pomoci a celkově oblast mezinárodní rozvojové spolupráce i dále rozvíjet.

1 Rozvojová spolupráce

V dnešním světě žijí lidé v různých podmínkách, které se mohou velmi lišit, jak v různých částech světa, tak v rámci jediné země. Bohaté země se snaží pomáhat chudým a k tomu má sloužit rozvojová spolupráce. Místo dříve používaného termínu rozvojová pomoc se dnes dává přednost termínu rozvojová spolupráce. Základem rozvojové pomoci je solidarita vyspělých zemí s lidmi v málo rozvinutých zemích žijících v chudobě. Rozvojová spolupráce je založena na partnerství mezi dárcovskou zemí a zemí přijímací pomoc, a to jak při plánování, tak při realizaci projektu.

Rozvojová spolupráce (development cooperation) se snaží reagovat na nejpalčivější problémy rozvojových zemí za účelem pozitivní společenské změny, nejčastěji snížení chudoby. Termín Oficiální rozvojová pomoc (official development assistance – ODA) je označení pro pomoc, která je poskytována oficiálními agenturami s cílem podpořit ekonomický rozvoj a blahobyt. A tato pomoc má koncesionální charakter.¹ Seznam příjemců Oficiální rozvojové pomoci dle DAC uvádím v příloze č. 1. *„Představuje transfery plynoucí do rozvojových zemí, které mají tyto charakteristiky:*

- 1. jsou poskytovány oficiálními místy (vlády států, místní vlády, jejich výkonné orgány);*
- 2. jejich hlavním cílem je podpořit ekonomický rozvoj a blahobyt v rozvojových zemích;*
- 3. mají podmíněný charakter a obsahují grantovou složku, která tvoří minimálně 25 %;*
- 4. jsou poskytovány pouze zemím uvedeným v seznamu DAC jako příjemci ODA.“²*

1.1 Základní dokumenty

Rozvojová pomoc může být legislativně ošetřena dokumenty nadnárodních organizací, mezinárodními smlouvami či běžnými zákony. Na úrovni OSN je pro rozvojovou spolupráci základním dokumentem Charta OSN, kterou přijalo 50 zakládajících států, včetně tehdejší Československé republiky, na Konferenci

¹ OPRŠAL, Z. *Mezinárodní rozvojová spolupráce: vybrané aspekty*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-3948-8.

² ŠTĚRBOVÁ, L. a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 255 s. Expert. ISBN 978-80-247-4694-4.

Spojených národů o mezinárodním uspořádání v San Franciscu v roce 1945. Podle Charty OSN má mezinárodní společenství pomáhat ke zlepšení hospodářského a sociálního života všech národů. Rozvojová pomoc se opírá o řadu dokumentů, které vznikly na půdě OSN a zabývají se vždy konkrétním tématem. Příkladem je Všeobecná deklarace lidských práv, Deklarace práv dítěte, Deklarace o právu na rozvoj, Úmluva o právním postavení uprchlíků a jiné. Problematikou rozvoje se zabývají mezinárodní tematické konference OSN, ze kterých vzešly dokumenty zaměřené na řešení dané problematiky. Příkladem jsou Závazky ze Světového potravinového summitu OSN (Řím 1986) nebo Agenda 21 (Rio de Janeiro 1992) věnována životnímu prostředí. Souhrnným programem OSN pro řešení problémů rozvojových zemí se staly Rozvojové cíle tisíciletí, který přijaly všechny členské státy OSN při podpisu Miléniové deklarace v roce 2000.³ Na Rozvojové cíle tisíciletí navazuje nový dokument tzv. Cíle udržitelného rozvoje, který přijalo OSN v září 2015.⁴ Na úrovni EU se klíčovým dokumentem pro rozvojovou spolupráci stala Maastrichtská smlouva z roku 1992. Ta zavedla tři důležité principy, kterými se má řídit rozvojová politika členských států EU. Jde o tzv. „3C“ – complementarity, cooperation, coherency. To znamená, že členské státy budou při poskytování rozvojové pomoci spolupracovat a své rozvojové politiky koordinovat a sladovat. Základním dokumentem pro rozvojovou politiku se stal v roce 2005 Evropský konsenzus o rozvoji, ve kterém se dohodla Rada EU, Evropská komise a Evropský parlament na společných zásadách, hodnotách a cílech rozvojové politiky. Na Maastrichtskou smlouvu navazuje Lisabonská smlouva podepsána v roce 2012, kde byla znovu zdůrazněna zásada soudržnosti rozvojových politik.⁵

Další dokumenty důležité pro rozvojovou spolupráci jsou výstupy z konferencí pro posílení účinnosti rozvojové pomoci. Monterreyský konsenzus je výstupem Konference o financování rozvoje v mexickém Monterrey v roce 2002. První Fórum na vysoké úrovni o harmonizaci pomoci se konalo v Římě v roce 2003. Výstupem je

³ HOCH, T. *Základy rozvojové pomoci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7368-370-2.

⁴ AUTORŮ, kolektiv a Blanka Medková. *Novinář, rozvojová spolupráce a humanitární pomoc: příručka rozvojového vzdělávání pro studenty mediálních oborů*. Praha: Člověk v tísni, společnost při ČT, 2007. ISBN 8086961311.

⁵ HOCH, T. *Základy rozvojové pomoci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7368-370-2.

Římská deklarace, kde se dárcovské země zavázaly k lepší koordinaci. Druhé Fórum na vysoké úrovni zaměřené na efektivitu pomoci se konalo v Paříži v roce 2005. Výstupem je Pařížská deklarace o účinnosti pomoci. Tato dohoda zahrnuje závazky jak dárcovských zemí, tak i zemí přijímajících rozvojovou pomoc. Třetí Fórum na vysoké úrovni o efektivitě pomoci se konalo v Akkře v roce 2008. Výstupem je Akční agenda z Akry. Významným posunem bylo uznání nevládních organizací v rámci rozvojové spolupráce. Čtvrté Fórum na vysoké úrovni o účinnosti pomoci bylo pořádáno v jihokorejském Busanu v roce 2011. Výsledkem byl vznik nového Globálního partnerství pro efektivní rozvojovou spolupráci. V tomto novém globálním partnerství vystupuje vedle tradičního dárce pomoci a příjemce pomoci také nový dárce ze zemí globálního Jihu.⁶

1.2 Formy rozvojové spolupráce

Do rozvojové spolupráce jsou zapojeni tzv. aktéři, a to příjemci a realizátoři rozvojové pomoci. Příjemcem může být veřejnost, vláda nebo nevládní organizace. Realizátorem může být vládní, nevládní nebo odborná instituce. Rozvojová pomoc je založena na potřebách příjemce, který určí cíl spolupráce a aktivně se do ní zapojuje. Na úrovni vlády jsou příjemci jednotlivá ministerstva nebo odborné vládní instituce. Dnes se často používá rozpočtová podpora, kdy vlády získají finanční příspěvek přímo do svého rozpočtu a samy si ho dále přerozdělují. Dalším příjemcem jsou lokální instituce, organizace místních samospráv, kde je cílem posílit jejich postavení. Nestátní organizace bývají příjemcem pomoci formou proškolení zaměstnanců, výhodných půjček apod. Dalším příjemcem je veřejnost, zde probíhá celá řada projektů, které mají přímý dopad na omezenou část populace, ale nepřímo působí na ostatní obyvatelstvo. Příkladem je hygienická osvěta na základních školách, která se šíří dále na rodiče a celé rodiny. Realizátoři jsou organizace, instituce nebo jednotlivci. Mohou být místní nebo zahraniční a pracují jednotlivě nebo společně. V současnosti se dává přednost zapojení místních subjektů. Mezi nejznámější zahraniční neziskové organizace patří CARE, Caritas, GOAL. Z českých je to například Člověk v tísni, ADRA, Česká katolická charita. České nevládní organizace jsou sdružené ve FoRS (České fórum pro rozvojovou spolupráci). Podrobný seznam

⁶ OPRŠAL, Z. *Mezinárodní rozvojová spolupráce: vybrané aspekty*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-3948-8.

členů tohoto sdružení uvádím v příloze č. 3. V zahraničí to je ActionAid. Nejznámější zahraniční vládní instituce zapojující se do rozvojové spolupráce jsou například Britské ministerstvo pro mezinárodní rozvoj DFID nebo Americká vládní agentura pro zahraniční pomoc USAID. Finance na rozvojovou spolupráci poskytují mezinárodní organizace například Evropské společenství nebo specializované agentury OSN (FAO, UNDP, UNICEF). Rozvojovou spolupráci dále financují zahraniční vládní agentury, zde patří například již zmíněná USAID, DFID, kanadská CIDA, japonská rozvojová agentura JICA a švédská SIDA. Rozvojová pomoc je poskytována v různých formách, které lze členit podle různých kritérií. Jedním jsou zapojení aktéři:⁷

- **Bilaterální pomoc** funguje přímo z dárcovské země do země příjemce. Rozvojová pomoc může probíhat prostřednictvím vládních agentur, nevládních organizací, veřejných institucí nebo soukromých firem.
- **Multilaterální pomoc** se uskutečňuje prostřednictvím mezinárodních organizací, mezi nejdůležitější patří OSN se svými agenturami (UNDP, WHO, UNICEF, UNESCO a jiné), Evropské společenství (hlavně Evropská komise), Světová banka a Mezinárodní měnový fond.
- **Trilaterální spolupráce** je zvláštní forma spolupráce, která probíhá mezi tradičním dárce (ekonomicky vyspělou zemí), tzv. novým dárce (ekonomicky progresivní rozvojová země) a příjemcem pomoci (ekonomicky méně vyspělá rozvojová země).

Podle **obsahu** dělíme rozvojovou pomoc na:

- **Finanční** pomoc představují zvýhodněné půjčky nebo granty.
- **Technická** pomoc je předávání znalostí a dovedností, popřípadě know-how, různá školení a podpora vzdělávání.
- **Hmotnou** pomocí se rozumí dodávání hmotných statků. Příkladem mohou být lékařská technika, učebnice, různá vybavení. Zvláštní formou je potravinová pomoc, jedná se o přímé dodávky potravin (např. obiloviny) do oblastí postižených neúrodou, přírodními katastrofami apod.

⁷ AUTORŮ, kolektiv a Blanka Medková. *Novinář, rozvojová spolupráce a humanitární pomoc: příručka rozvojového vzdělávání pro studenty mediálních oborů*. Praha: Člověk v tísni, společnost při ČT, 2007. ISBN 8086961311.

Další formou rozvojové spolupráce může být projektová nebo programová pomoc.

- Při **projektové** pomoci dárce realizuje individuální rozvojové projekty, které by měly vycházet ze skutečných potřeb rozvojových zemí.
- **Programová** pomoc se uskutečňuje na bilaterální úrovni mezi rozvojovými agenturami vyspělých zemí a vládami rozvojových zemí. Zaměřuje se na celé sektory např. zdravotnictví, školství nebo témata např. rovnost pohlaví.
- **Sektorová a rozpočtová podpora** představuje pomoc, kdy se finanční prostředky přesouvají přímo do státního rozpočtu daných rozvojových zemí, což jim umožňuje se rozvíjet vlastními silami. Je založena na neustálém dialogu a výměně názorů. Tato podpora zajistí lepší přístup rozvojovým zemím na vyspělé trhy a tím se postupně začlení do mezinárodního obchodu.⁸

Termín rozvojové pomoci je také snadno zaměnitelný s humanitární pomocí. Rozvojová spolupráce má dlouhodobý charakter a zasahuje do více oblastí a sektorů. Rozvojová pomoc a humanitární pomoc se liší tím, že humanitární pomoc působí s cílem pomoci ihned a co nejrychleji při různých krizových situacích. Humanitární pomoc vychází z principu humanity, cílem je pomoci lidem v tíživé situaci ohrožující jejich zdraví, důstojnost a navrátit je zpět do normálního života. Má podobu zajištění potravy, vody, přístřeší, obnova zničeného, lékařské péče a jiné. Humanitární pomoc vymezuje čtyři základní oblasti pomoci: voda a hygiena, výživa, obydlí, zdravotní péče. Humanitární pomoc není politická, je založena na potřebách lidí bez ohledu na rasu, vyznání nebo národnost. Z toho vyplývá princip nestrannosti a neutrality.⁹

1.3 Mezinárodní organizace zabývající se rozvojovou spoluprací

Kromě jednotlivých států se rozvojovou pomocí zabývají také mezinárodní organizace, přičemž má tato pomoc více podob. Některé organizace jsou přímými realizátory, jiné na ně půjčují peníze a další dávají doporučení na zefektivnění

⁸ OPRŠAL, Z. *Mezinárodní rozvojová spolupráce: vybrané aspekty*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-3948-8.

⁹ AUTORŮ, kolektiv a Blanka Medková. *Novinář, rozvojová spolupráce a humanitární pomoc: příručka rozvojového vzdělávání pro studenty mediálních oborů*. Praha: Člověk v tísni, společnost při ČT, 2007. ISBN 8086961311.

pomoci. Mezi nejvýznamnější organizace zabývající se rozvojem patří OSN, mezinárodní finanční instituce, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) a Evropská unie. I když základním cílem OSN je zachování míru a bezpečnosti, dnes směřuje většina výdajů do ekonomického a sociálního rozvoje. Hlavním orgánem pro koordinaci činnosti OSN v této oblasti se stala Ekonomická a sociální rada ECOSOC. Postupně vznikaly suborganizace OSN, které se specializují na určitý úsek rozvojové problematiky. Mezi ně patří například UNIDO (Organizace OSN pro průmyslový rozvoj) a WHO (Světová zdravotnická organizace). Dále zde řadíme fondy a programy OSN například UNICEF (Dětský fond OSN), UNHCR (Vysoký komisariát OSN pro uprchlíky) nebo UNEP (Program OSN pro životní prostředí).¹⁰

Mezi organizace zabývající se rozvojem v oblasti financí patří Mezinárodní měnový fond, který slouží ke koordinaci finančních politik států poskytujících rozvojovou pomoc. Dále to je Světová banka, jež se soustředí na rozvojové projekty a Světová obchodní organizace, která se zabývá mezinárodním obchodem.

OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj) je mezinárodní vládní organizace založená v roce 1961, jejíž účelem je podpora ekonomického rozvoje ve světě a mezinárodní ekonomická spolupráce. Sdružuje vyspělé země s vysokou životní úrovní a ekonomickou vyspělostí, které poskytují 95 % světové rozvojové pomoci. Pro koordinaci rozvojové politiky těchto zemí byl zřízen Výbor pro rozvojovou pomoc (DAC).¹¹

Hlavní instituce EU zabývající se rozvojovou spoluprací jsou Evropská komise, Evropský parlament a Rada EU. V rámci Evropské komise jsou vytvořeny generální ředitelství zabývající se vždy určitou oblastí politiky. Jedním z nich je Generální ředitelství pro rozvoj a spolupráci (EuropeAid), který řeší rozvojovou spolupráci EU s třetími zeměmi.¹²

¹⁰ OPRŠAL, Z. *Mezinárodní rozvojová spolupráce: vybrané aspekty*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-3948-8.

¹¹ ADAMCOVÁ, L. *Úvod do rozvojových studií*. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1057-X.

¹² OPRŠAL, Z. *Mezinárodní rozvojová spolupráce: vybrané aspekty*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-3948-8.

1.4 Základní témata rozvojové spolupráce

Témata rozvojové spolupráce vyplývají z problémů rozvojových zemí. Prvním problémem je růst populace, z ní vyplývající chudoba, hlad a podvýživa. Vznikají problémy se zabezpečením potravy, vody a energie. Druhým problémem je ekonomická nerovnováha a nedostatek finančních prostředků. Dalšími problémy jsou porušování lidských práv, ozbrojené konflikty a občanské války. V oblasti životního prostředí musí rozvojové země řešit energetické zdroje, úbytek pralesů, rozšiřování pouští, znečišťování půdy, vod a oceánů. Rozvojové země se dále potýkají s nemocemi, častá je krátká doba života a vysoká úmrtnost z nedostatku lékařské péče a špatných hygienických podmínek. Z těchto problémů vyplývají hlavní témata rozvojové spolupráce. Patří sem boj s chudobou v podobě zajištění potravy a přístupu k nezávadné pitné vodě. Lze zde zařadit i podporu vzdělávání včetně zajištění přístupu žen ke vzdělání a odstranění negramotnosti. V oblasti zdravotnictví je to boj s AIDS a jinými nemocemi jako je malárie, spalničky apod. Další oblastí je rozvoj podnikání a zvyšování kvalifikace.¹³

Základní témata jsou obsažena v programu Rozvojové cíle tisíciletí, který byl přijat na Summitu tisíciletí. Dokument vytyčuje osm základních cílů, které byly dále rozpracovány na další úkoly. Cíle jsou:

- „Odstranit extrémní chudobu a hlad.
- Dosáhnout základního vzdělání pro všechny.
- Prosazovat rovnost pohlaví a posílit roli žen ve společnosti.
- Snížit dětskou úmrtnost.
- Zlepšit zdraví matek.
- Bojovat s AIDS, malárií a dalšími nemocemi.
- Zajistit udržitelný stav životního prostředí.
- Budovat světové partnerství pro rozvoj.“¹⁴

Hodnocením rozvojových cílů tisíciletí se zabývá zpráva OSN o naplňování Rozvojových cílů tisíciletí (MDGs Report 2015). Zpráva uvádí, že Rozvojové cíle tisíciletí mají úspěšnou strategii v boji proti chudobě a ukazují, že extrémní chudobu je možné během příštích patnácti let odstranit. Došlo ke snížení počtu lidí žijících

¹³ AUTORŮ, kolektiv a Blanka Medková. *Novinář, rozvojová spolupráce a humanitární pomoc: příručka rozvojového vzdělávání pro studenty mediálních oborů*. Praha: Člověk v tísni, společnost při ČT, 2007. ISBN 8086961311.

¹⁴ HOCH, T. *Základy rozvojové pomoci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7368-370-2.

v extrémní chudobě z 1, 9 miliardy v roce 1990 na 836 miliónů v roce 2015. Zlepšilo se postavení žen ve společnosti, zvýšilo se jejich zastoupení v parlamentu. Ve většině zemích bylo dosaženo rovnosti chlapců a dívek na základních školách. Snížila se dětská úmrtnost o více než polovinu. Také boj s AIDS a malárií má své úspěchy. V letech 2000-2015 se zabránilo více jak 6,2 miliónů úmrtí na malárii. Boj s tuberkulózou zachránil 37 miliónů lidí. V celosvětovém měřítku se podařilo naplnit větší část Rozvojových cílů tisíciletí, i když stále přetrvávají rozdíly mezi jednotlivými zeměmi. Zůstává nerovnost mezi muži a ženami, a to v oblasti finančního ohodnocení, možnosti zaměstnání a účasti žen ve veřejném životě. I v oblasti životního prostředí zůstávají nedořešeny problémy, jako je zvyšování emisí oxidu uhličitého nebo nedostatek vody. Proto byl přijat nový program Cíle udržitelného rozvoje (SDGs), byl schválen na summitu OSN v New Yorku v roce 2015. Navazuje na Rozvojové cíle tisíciletí a vytyčuje program rozvoje na léta 2015-2030.¹⁵

1.5 Členění světa podle stupně rozvoje

Světovou ekonomiku lze členit podle různých pojetí. Nejjednodušší dělení je dle Světové banky, která člení země podle jednoho kritéria, a to HND na osobu v USD. Tímto způsobem jsou vymezeny čtyři skupiny zemí. Země s nízkým důchodem, patří zde například Etiopie, Haiti, Bangladéš. Druhou skupinou jsou země s nižším středním důchodem, zda řadíme například Indii, Vietnam, Zambii, Indonésii. Třetí skupinu tvoří země s vyšším středním důchodem jako je Argentina, Angola, Čína. Čtvrtou skupinou jsou země s vysokým důchodem, jako je USA nebo Japonsko. Za rozvojové země jsou podle tohoto dělení považovány země prvních tří skupin. Toto dělení podle výše důchodu neukazuje celkovou úroveň rozvoje. Další členění podle Mezinárodního měnového fondu dělí země podle třech kritérií do dvou skupin. Jako kritéria používá také výše důchodu, ale také diverzifikace vývozu a zapojení do světového finančního systému. Země člení do dvou skupin na vyspělé ekonomiky a na

¹⁵ UNITED NATIONS. MDGs 2015: Fakta. *United Nations: Informační centrum OSN v Praze* [online].Praha: Informační centrum OSN, 2015 [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/mdgs-2015-fakta/>

vynořující se a rozvojové ekonomiky. Ve skupině vyspělých ekonomik vytváří největší podíl světové produkce USA. Ve druhé skupině je to Čína, nejmenší podíl připadá na subsaharskou Afriku. OSN člení země podle výše HDI do tří skupin. Kromě rozvinutých tržních ekonomik a rozvojových ekonomik jsou samostatnou skupinou i transformující se ekonomiky. Důvodem tohoto členění jsou rozdílné ekonomické podmínky. Rozvinuté tržní ekonomiky jsou země s nejvyšším životním standardem, mají rychle rostoucí sektor služeb, zatímco průmyslový sektor se zpomaluje. Dalším znakem je technologický pokrok, který vychází z rozsáhlého výzkumu a vzdělávání. Řadíme zde například země EU, Norsko, Švýcarsko apod. Druhou skupinu tvoří transformující se ekonomiky, jedná se o bývalé centrálně plánované ekonomiky. Třetí skupinu tvoří rozvojové ekonomiky, kde patří země s nejnižším životním standardem i země, kde lidé žijí v chudobě. Tvoří velkou skupinu, kterou lze dále členit podle ekonomického růstu sektoru služeb apod. Nejrozsáhlejším rozvojovým regionem je Latinská Amerika spolu s Karibskou oblastí, kde působí blízkost vyspělé ekonomiky USA. Nejméně rozvinutým regionem je Afrika, která se dělí na severní a subsaharskou. Zvlášť se uvádí Nigérie a Jižní Afrika. Nigérie se liší vysokou populací (130 miliónů) a Jižní Afrika ekonomickou úrovní, protože zde patří například země vyvážející ropu. Třetím rozvojovým regionem je Asie s Pacifikem.¹⁶

1.6 Ukazatelé rozvoje

Nejčastějším ukazatelem pro měření rozvoje je HND. „*Hrubý národní důchod zahrnuje přidanou hodnotu vyprodukovanou výrobními faktory v držení rezidentů (obyvatel) daného území a nezáleží na tom, zda je produkce vyrobena na území daného státu nebo v zahraničí.*“¹⁷ Podle tohoto ukazatele se měří úroveň dané země, nevýhodou je, že nezahrnuje sociální stránku rozvoje. Proto byl v roce 1990 vytvořen na půdě OSN nový ukazatel Index lidského rozvoje (HDI).

HDI vychází ze tří faktorů: naděje na dlouhý a zdravý život, gramotnosti a ekonomické vyspělosti. Vypočítá se průměr, vznikne trojmístné číslo za desetinnou

¹⁶ ADAMCOVÁ, L. *Úvod do rozvojových studií*. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1057-X.

¹⁷ PAVELKA, T. *Makroekonomie: Základní kurz*. str.27. 2. vydání. Praha: Melandrium, 2007. ISBN 978-80-86175-52-2.

čárkou, kolísající mezi 0 a 1, které udává HDI. Podle daného koeficientu se sestaví pořadí zemí. Rozvojový program OSN vydává každoročně tzv. Zprávu o lidském rozvoji (Human development report), která podává informace a srovnání rozvoje v jednotlivých zemích. První místo obsadilo Norsko, na posledním místě byl Niger. Podle HDI se země dělí do tří skupin, na státy s vysokou, střední a nízkou úrovní lidského rozvoje. Tyto všechny ukazatele nezachycují rozdíly v životní úrovni v dané zemi. Jedním z hlavních rysů rozvojových zemí jsou velké sociální rozdíly, část obyvatelstva žije na vysoké úrovni, druhá žije v chudobě.¹⁸

Giniho koeficient je ukazatel, který zachycuje ekonomickou nerovnost uvnitř země. Vytváří stupnici od 0 do 1, kde nula znamená absolutní rovnost a se zvyšujícím se číslem roste nerovnost. Nejvyšší koeficient je v subsaharské Africe, následuje Latinská Amerika. Nejnižší koeficient vykazují skandinávské země.¹⁹

1.7 Rozvojové země

V minulosti byl za základ lidského rozvoje považován rozvoj ekonomický. Později se rozvoj považoval za komplexní pojem, který zahrnuje materiální, sociální, politickou, kulturní a environmentální oblast. Tyto všechny složky působí na kvalitu lidského života. V současnosti se mění koncept rozvoje založený na ekonomickém růstu a objevuje se nová koncepce rozvoje založená na svobodě a možnosti žít život podle svých představ.²⁰

Rozvojové země jsou země s nízkým lidským rozvojem a málo rozvinutým průmyslem. Ze skupiny rozvojových zemí byly vyčleněny země nejméně rozvinuté, které potřebují účinnější pomoc ke svému rozvoji. Do této skupiny byly zařazeny země podle určitých kritérií. Těmi jsou například HND na obyvatele, index lidských zdrojů, který zahrnuje podíl podvyživených obyvatel, úmrtnost dětí do 5 let, poměr dětí na školách, gramotnost dospělých. Dalším kritériem je ekonomická zranitelnost, to je například odlehlost od světových trhů. Zemím, které jsou zařazeny mezi nejméně

¹⁸ HOCH, T. *Základy rozvojové pomoci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7368-370-2.

¹⁹ AUTORŮ, kolektiv a Blanka Medková. *Novinář, rozvojová spolupráce a humanitární pomoc: příručka rozvojového vzdělávání pro studenty mediálních oborů*. Praha: Člověk v tísni, společnost při ČT, 2007. ISBN 8086961311.

²⁰ Ibid.

rozvinuté země, poskytují vyspělé země výhody, které mají pomoci ke zlepšení ekonomických a sociálních podmínek. Mohou to být výhody umožňující lepší přístup na trhy díky nižšímu celnímu nebo bezcelnímu přístupu. Dále to jsou upravené předpisy v oblasti mezinárodního obchodu, poskytování finančních prostředků i technické pomoci. Nejméně rozvinuté země tzv. **LDC's (Least Developed countries)** jsou nejchudší a ekonomicky nejméně vyspělé země. Patří sem většina zemí subsaharské Afriky, některé země Asie, Tichomoří a Latinské Ameriky. Aktuální seznam všech LDC's uvádím v příloze č. 2.²¹

Nejchudším regionem rozvojového světa zůstává Afrika. Samotná Afrika se člení z hlediska ekonomického rozvoje do dvou rozdílných subregionů: severní Afriky a subsaharské Afriky. Několik zemí subsaharské Afriky je zařazeno mezi nejméně vyspělé země světa. Od poloviny 90. let dochází ke zlepšení podmínek pro ekonomický rozvoj. Došlo ke snížení ozbrojených konfliktů, zavádění ekonomických reforem na základě doporučení Světové banky a Mezinárodního měnového fondu, zvýšil se tok finančních prostředků a zahraničních investic. Rozvíjí se africký export, jedná se o ropu, některé kovy, zemědělské produkty (bavlna, kakao). K tomu napomohly obchodní dohody, například EBA (Everything but Arms). Jde o dohodu mezi Evropskou unií a LDCs zeměmi o bezcelní přístup zboží na trh EU, kromě zbraní a munice. Další dohodou je například AGOA, kde USA rozšiřuje přístup produktů z Afriky na trh USA.²²

1.8 Motivace a cíle rozvojové spolupráce

Hlavním cílem rozvojové spolupráce je boj proti chudobě, zlepšení kvality života lidí, ekonomický rozvoj a postupné zapojení do světové ekonomiky, demokracie a dodržování lidských práv. Důvody pomoci můžeme členit do dvou skupin. První jsou motivy etické a náboženské, druhou skupinu představují motivy pragmatické. Motivы etické a náboženské vycházejí z principu humanity, kdy je správné pomáhat lidem v nouzi. U pragmatických motivů dárcovské země sledují cíle politické, ekonomické a bezpečnostní. Pomoc rozvojovým zemím pomáhá předcházet vzniku ozbrojených

²¹ HOCH, T. *Základy rozvojové pomoci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7368-370-2.

²² ADAMCOVÁ, L. *Úvod do rozvojových studií*. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1057-X.

konfliktů, terorismu, nelegální migraci, šíření infekčních chorob nebo zhoršení životního prostředí. Tímto dárcovské země v dlouhodobém horizontu ušetří prostředky na zajištění vlastní bezpečnosti. Rozvojová spolupráce zlepšuje vzájemné diplomatické vztahy a zvyšuje prestiž dárcovských zemí. Pomoc rozvojovým zemím podporuje také ekonomiku dárcovské země, a to možností uplatnit vlastní zboží, technologie a pracovníky. A také vytvoření potenciálních trhů v rozvojových zemích.²³ Pro nejbohatší dárcovské země může rozvojová pomoc znamenat značný užitek, zejména pro místní firmy a podnikatele. Poměrně velká část z celkové sumy investované do rozvojové pomoci může být vynaložena na nákup zboží a služeb, právě od podnikatelů dárcovské země, určené na rozvojové projekty. Může se tedy stát, že finanční pomoc určená rozvojovým zemím, nemusí ve skutečnosti opustit dárcovské země. Například v roce 2009, 67 % rozvojové pomoci Řecka bylo poskytnuto rozvojovým zemím za podmínky využití řeckých dodavatelů na rozvojových projektech. Stejně tak tomu bylo i v Rakousku (54 %) nebo Jižní Koreji (50 %). V důsledku jsou místní firmy v rozvojových zemích závislé na pomoci zemí vyspělých.²⁴

1.9 Efektivita rozvojové pomoci

Solidarita je jedním ze základních znaků civilizované společnosti a pomoc lidem v horší životní situaci by měla být samozřejmou součástí činností obyvatel vyspělých zemí. Tato pomoc se týká jak sociální solidarity v rámci dotyčné země samotné, tak pomoc lidem v méně rozvinutých částech světa. Taková podpora je obtížnější než běžná sociální politika, lidé v rozvojových zemích se však potýkají s problémy, které si občané v rozvinutých zemích téměř neumí představit.

Vzhledem k vysoké životní úrovni a velkým materiálním přebytkům je mezinárodní pomoc možná a zároveň jakási morální povinnost. Otázka její efektivy je ale jistě velmi diskutabilní. Existují názory, že humanitární pomoc (léky, potraviny, voda, lékařská pomoc) je pouze symptomatickým krátkodobým řešením a ve výsledku nic

²³ AUTORŮ, kolektiv a Blanka Medková. *Novinář, rozvojová spolupráce a humanitární pomoc: příručka rozvojového vzdělávání pro studenty mediálních oborů*. Praha: Člověk v tísni, společnost při ČT, 2007. ISBN 8086961311.

²⁴ Aid still benefits companies from donor countries. *The Guardian*, 2011. [online]. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/global-development/2011/sep/07/aid-benefits-donor-countries-companies>

trvale neřeší. Dle těchto názorů je žalostná životní úroveň jen vývojovou fází, kterou si vyspělé země kdysi také prošly. Z tohoto úhlu pohledu se jako logičtější zdá rozvojová pomoc složená z poskytnutí vzdělání, know-how a technologií, odborníků nebo zahraničních investic. Je samozřejmé, že takovéto řešení by mělo mít efekt dlouhodobější. Nicméně se nedá souhlasit s tím, že do doby jejich rozvoje se nic jiného dělat nedá, či dokonce že je takovéto řešení dostatečné. Pomoc konkrétním lidem je jistě přednější a z jejich pohledu jistě efektivnější než pouhá podpora ekonomiky země jako celku. Proto je humanitární pomoc nezbytná a vhodná v co největším měřítku. Kromě toho je ale možné učinit změny v chování obyčejných lidí ve vyspělých zemích, změny, které mohou ve svých důsledcích ovlivnit celý svět, zlepšit životní podmínky a zefektivnit hospodaření se zdroji. Jde zejména o snížení ekologické zátěže, vývoje obnovitelných zdrojů energie, šetrné chování k přírodě, zastavení destrukce planety či omezení spotřeby živočišných produktů.

I přes nejrozumnější typy intervencí proti chudobě v rozvojových zemích je však tato problematika stále aktuální a vyřešení situace je pořád v nedohlednu. Analýza efektivity pomoci bude asi obtížná. Přesto existují některá možná vysvětlení, proč není chudoba stále vyřešena. První možností je, že takové řešení zatím není reálné a ostatní země tamější problematickou situaci nemohou v současné době definitivně zvrátit. Další možností je, že pomoc je nedostatečná – důvodem pak je nejspíše neochota obyvatel vyspělých zemí přeměňovat zdroje do chudších oblastí právě na úkor své vlastní životní úrovně. Toto vysvětlení je podle mě také asi nejpřesnější. Poslední příčina může tkvět ve špatném způsobu pomoci, která je poskytována neefektivně.

Rozvojová pomoc má jistě velký potenciál k tomu být efektivní. Je však hlavně otázkou priorit vyspělých zemí. Priorita je nicméně z morálního i environmentálního hlediska naprosto jasná.

2 Zahraniční rozvojová spolupráce ČR

Česká republika je dnes součástí mezinárodního společenství a patří mezi ekonomicky a demokraticky nejvyspělejší země světa. „*Zahraniční rozvojová pomoc je nedílnou součástí české zahraniční politiky a napomáhá rozvoji politických a hospodářských vztahů mezi partnerskými zeměmi a Českou republikou.*“²⁵ Česká republika se chce podílet na řešení globálních problémů a proto se zapojila do mezinárodních aktivit na snížení chudoby v méně vyspělých zemích světa.

2.1 Vývoj rozvojové spolupráce ČR

Zahraniční rozvojová pomoc ČR se začala rozvíjet již před rokem 1989, kdy Československo patřilo mezi socialistické státy. Působení rozvojové pomoci bylo ovlivněno probíhající studenou válkou. Rozvojové země se dělily do několika skupin, a to na „mimoevropské socialistické země“, „země přednostního zájmu“ a „země československého zájmu z hlediska rozvoje dlouhodobých politických a hospodářských vztahů“. Do první skupiny se řadilo například Mongolsko, Kuba, Severní Korea, Vietnam a později Laos a Kambodža. Mezi „země přednostního zájmu“ patřily Ghana, Guinea a Mali, později Afghánistán, Angola, Etiopie, Jižní Jemen a Mosambik a od poloviny 80. let také Nikaragua. Poslední skupinu zemí představovaly rozvojové země, kde se v 80. letech začala rozvíjet plánovaná ekonomika, jako Sýrie, Alžírsko, Libye, Irák, Kongo nebo Venezuela. Zvláštní skupinu tvořily „země v područí imperialismu“, se kterými Československo spolupráci nerozvíjelo z důvodu jejich politické orientace na západ. V této době probíhala československá rozvojová pomoc v různých podobách, zejména šlo o hmotnou pomoc, a to formou dodávek potravin, léků, různého pracovního náradí a pomůcek. Hlavním příjemcem byly mimoevropské socialistické rozvojové země, země s přednostním zájmem a vybraná osvobozená hnutí (alžírská, mosambická apod.) Další formou byla technická pomoc, kde šlo hlavně o vysílání odborníků, a to zejména prostřednictvím podniku Polytechna. Dále se zřizovala různá výcviková zařízení, kdy primárním cílem byly mimoevropské socialistické země a země přednostního zájmu. Součástí rozvojové pomoci bylo i poskytnutí příležitostí pro

²⁵ ŠTĚRBOVÁ, L. a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 258 s. Expert. ISBN 978-80-247-4694-4.

studenty v rozvojových zemích studovat na českých a slovenských vysokých školách. Ročně se jednalo asi o 500 stipendií v 80. letech, do počátku 90. let tak vystudovalo kolem 20 000 zahraničních studentů na československých vysokých školách.²⁶

Česká rozvojová spolupráce po roce 1989 je ovlivněna začleňováním České republiky do západních politických a ekonomických struktur. Během roku 1995 dochází k obnovení programu rozvojové pomoci, který vychází ze Zásad pro poskytování zahraniční pomoci, které schválila vláda v březnu 1995.²⁷

2.2 Legislativa

Program zahraniční rozvojové spolupráce funguje od roku 1995 a navazuje na tradici rozvojové pomoci bývalé ČSSR. Rozvojová politika ČR podporuje Rozvojové cíle tisíciletí (MDGs) a přispívá tak k zajištění bezpečnosti, stability, předcházení konfliktům a podporuje demokracii a dodržování lidských práv. Zahraniční rozvojová spolupráce ČR je součástí zahraniční politiky ČR a řídí se zákonem č. 151/2010 Sb. o zahraniční rozvojové spolupráci a humanitární pomoci poskytované do zahraničí. Zde se vymezují pojmy rozvojová spolupráce a humanitární pomoc. „*Zahraniční rozvojovou spoluprací se rozumí souhrn činností hrazených ze státního rozpočtu, jejichž cílem je přispět k odstraňování chudoby v kontextu udržitelného rozvoje, včetně plnění Rozvojových cílů tisíciletí, k ekonomickému a sociálnímu rozvoji, k ochraně životního prostředí, jakož i k podpoře demokracie, dodržování lidských práv a řádné správy věcí veřejných v rozvojových zemích. Humanitární pomocí poskytovanou do zahraničí se rozumí souhrn činností hrazených ze státního rozpočtu, jejichž cílem je zamezit ztrátám na životech a újmě na zdraví, zmírnit utrpení a obnovit základní životní podmínky lidí po vzniku mimořádných událostí, jakož i zmírňovat dlouhodobě trvající následky mimořádných událostí a předcházet jejich vzniku a negativním následkům.*“²⁸

²⁶ JELÍNEK, Petr, KROUŽEK, Jan V. a NÁPRSTEK, Martin. *Rozvojová politika Evropské unie*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2003. 92 s. ISBN 80-86506-33-9.

²⁷ EXNEROVÁ, V., HLAVIČKOVÁ Z., JELÍNEK P., KAPLAN M., PLEŠINGER J. Zahraniční rozvojová spolupráce ČR. *Rozvojovka*, 2012 [online]. [cit. 2016-12-22]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/zahranicni-rozvojova-spoluprace-cr>

²⁸ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Sbírka zákonů č. 151/2010. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*, 2010. [online]. [cit. 2016-12-14]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/file/1397915/zakon_o_ZRS.pdf

Jsou zde stanoveny podmínky pro realizaci rozvojové pomoci a pravomoci jednotlivých aktérů. Hlavním koordinátorem je ministerstvo zahraničních věcí, které připravuje strategii a koncepci rozvojové spolupráce. Pro její realizaci byla zřízena Česká rozvojová agentura a pro koordinaci jednotlivých ministerstev byla zřízena Rada pro zahraniční rozvojovou spolupráci. Program rozvojové spolupráce byl obnoven v roce 1995, kdy se ČR stala členem OECD. Vláda v březnu 1995 schválila Zásady pro poskytování rozvojové pomoci, kdy se ČR přihlásila k postojům OSN, EU, OECD.²⁹

V průběhu let vznikaly nové koncepce a dokumenty upravující zahraniční rozvojovou spolupráci. Patří sem Usnesení vlády ČR č. 91 z 23.1.2002 Koncepce zahraniční rozvojové pomoci ČR na léta 2002-2007. Hlavním cílem bylo snížení chudoby v rozvojových zemích, důraz je kladen na partnerství a odpovědnost přijímajících zemí. Bylo vybráno 20 prioritních zemí, do kterých měla pomoc přednostně směřovat. Dalším dokumentem je Usnesení vlády ČR č. 302 z 31.3.2004 Zásady zahraniční rozvojové spolupráce po vstupu ČR do EU. Vstup ČR do EU byl významným mezníkem, kdy se ČR zařadila mezi významné dárce pomoci. Aby rozvojová pomoc měla význam a byla dostatečně účinná, došlo zde k dalšímu zúžení rozvojové spolupráce. Byly vybrány prioritní země pro dlouhodobou pomoc. Jsou to Angola, Bosna a Hercegovina, Jemen, Moldavsko, Mongolsko, Srbsko, Černá hora, Vietnam a Zambie.³⁰

V roce 2007 schválila vláda ČR návrh Transformace systému zahraniční spolupráce ČR. Dosavadní systém nevyhovoval potřebám efektivního řízení ZRS, ani plnění mezinárodních závazků ČR v rozvojové spolupráci. Hlavními problémy byly roztříštěnost, nejasná odpovědnost, neefektivnost, omezená schopnost reagovat na mezinárodní závazky. Tuto transformaci systému také doporučovala OECD a Světová banka. Jedním z cílů transformace bylo sjednotit odpovědnost a pravomoc v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce, a to postupným převodem jednotlivých projektů pod ministerstvo zahraničních věcí. Na to navazuje sjednocení rozpočtu na ZRS, který byl

²⁹ HOCH, T. *Základy rozvojové pomoci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7368-370-2.

³⁰ ADAMCOVÁ, N. *Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky*, 1. Vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů pro Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2006. 80 s. ISBN 80-86506-53-3.

od roku 2011 sjednocen a zahrnut v rozpočtové kapitole MZV. Byla zřízena Rada pro zahraniční rozvojovou spolupráci pro koordinaci jednotlivých resortních ministerstev. Tím měla být odstraněna dosavadní roztříštěnost a sjednocena činnost jednotlivých resortů v oblasti zahraniční rozvojové spolupráce.³¹

V roce 2010 byla schválena nová Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce ČR na léta 2010-2017. Tato koncepce reaguje na nové zahraniční, politické, ekonomické, bezpečnostní, sociální a environmentální podmínky. ČR jako člen EU, OSN a OECD se zapojuje do pomoci málo rozvinutým zemím. V této koncepci jsou vymezeny nové teritoriální a sektorové oblasti pomoci. Byly zde přehodnoceny a vybrány nové sektory a témata rozvojové spolupráce. Prvním sektorem je životní prostředí, kde ČR využije zkušenosti z kvalitativního zlepšení životního prostředí a zaměřuje se na zabezpečení pitné vody, rozvoj odpadového hospodářství, udržitelné využívání přírodních zdrojů. Druhým sektorem je zemědělství. Zde se řeší například problém nedostatku potravin. Pomoc se zaměřuje na zavádění zemědělských technologií, pěstování plodin, zavlažovací technologie a hospodaření s vodou. Sociální sektor zahrnuje vzdělávání, sociální a zdravotní služby, zaměřuje se na rozvoj základního a učňovského školství, zlepšení zdraví matek, boj s HIV a s dalšími nemocemi. Dalším sektorem je ekonomický sektor včetně energetiky. Zde pomoc probíhá formou přenosu technologií a know-how a zaměřuje se na podporu udržitelných zdrojů energie a rozvoj technologií například v dopravní infrastruktuře. Tato pomoc přispívá k udržitelnému stavu životního prostředí. Součástí je také podpora malých a středních podnikatelů a podpora obchodu. Teritoriální pomoc se řídí těmito kritérii. Je to zejména úroveň dvoustranných rozvojových vztahů s ČR, hlavně přítomnost zastupitelských úřadů ČR v přijímající zemi. Dalším kritériem je potřebnost rozvojové pomoci a připravenost země tuto pomoc přijímat. V neposlední řadě sem patří možnost spolupráce s ostatními dárci. Výsledkem bylo rozhodnutí směřovat zahraniční rozvojovou spolupráci ČR do dvou skupin zemí. První skupinu tvoří prioritní země s programem spolupráce. To jsou tzv. programové země. Sem patří například Afghánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko, Mongolsko.

³¹ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Transformace systému zahraniční rozvojové spolupráce ČR. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*, 2007. [online]. [cit. 2016-12-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/transformace_systemu_zahranicni.html

Druhou skupinu tvoří země bez programu spolupráce. Patří sem projektové země například Gruzie, Kambodža, Kosovo, Palestinské autonomní území, Srbsko a země se spoluprací v jiné podobě jako Angola, Jemen, Vietnam, Zambie.³²

2.3 Systém rozvojové spolupráce

Zahraniční rozvojovou spoluprací ČR řídí Ministerstvo zahraničních věcí ČR s poradním orgánem, kterým je Rozvojové středisko Ústavu mezinárodních vztahů v Praze. Systém zahraniční rozvojové spolupráce tvoří další ministerstva, státní a příspěvkové organizace, neziskové organizace, soukromé firmy, vysoké školy. Hlavním koordinátorem je ministerstvo zahraničních věcí, a to prostřednictvím odboru rozvojové spolupráce a humanitární pomoci. Na zpracovávání koncepcí a programů rozvojové spolupráce, plánování financí a prostředků a na jejich realizaci zřídilo ministerstvo zahraničních věcí Českou rozvojovou agenturu. Do systému rozvojové spolupráce jsou zapojena i jednotlivá ministerstva. Další složkou rozvojové spolupráce je neziskový sektor. Podíl nestátních neziskových organizací na celkové pomoci neustále roste. Další významnou složkou v systému rozvojové spolupráce je soukromý sektor, který realizuje svou pomoc hlavně v oblasti vodních zdrojů včetně pitné vody, zaměřuje se na geologický průzkum a také předávání zkušeností a znalostí v oblasti průmyslového rozvoje, dopravy a životního prostředí.³³ Systém zahraniční rozvojové spolupráce z pohledu ČRA uvádím v příloze č.4.

Česká rozvojová agentura vznikla na základě zákona č. 151/2010 Sb., jejím zřizovatelem je Ministerstvo zahraničních věcí ČR. ČRA se zabývá třemi oblastmi spolupráce, snížení chudoby, zlepšení kvality života a udržitelný rozvoj. V této spolupráci propojuje státní sektor a samosprávy s neziskovým sektorem s univerzitami a soukromým sektorem. Spolupracuje s Ministerstvem zahraničních věcí ČR, zastupitelskými úřady ČR v zahraničí, zástupci partnerských zemí i jinými dárci.³⁴

³² ČESKÁ ROZVOJOVÁ AGENTURA. Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017. *CzechAid.cz* [online]. [cit. 2016-11-6]. Dostupné z: <http://czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/Koncepce-zahranicni-rozvojove-spoluprace-na-obdobi-2010-2017.pdf>

³³ ADAMCOVÁ, N. *Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky*, 1. Vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů pro Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2006. 80 s. ISBN 80-86506-53-3.

³⁴ ČESKÁ ROZVOJOVÁ AGENTURA. Systém zahraniční rozvojové spolupráce ČR z pohledu ČRA. *CzechAid.cz*, [online]. [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <http://www.czechaid.cz/o-nas/>

2.4 Formy

Zahraniční rozvojová spolupráce ČR má formu bilaterální, trilaterální a multilaterální. Do roku 2004 byla hlavní formou bilaterální spolupráce. Po vstupu ČR do EU se formy spolupráce vyrovnaly a dnes převyšuje mnohostranná rozvojová spolupráce. Bilaterální spolupráce probíhá mezi dvěma zeměmi, tzn. mezi ČR a jednou z prioritních zemí. Při trilaterální formě se spolupráce zúčastní ještě třetí země. Příkladem trilaterální spolupráce je spolupráce s kanadskou rozvojovou agenturou CIDA, další trilaterální spolupráce probíhá se SRN a Lucemburskem. Do multilaterální spolupráce patří členské příspěvky do OSN, EU a mezinárodních finančních institucí.³⁵

Bilaterální spolupráce se uskutečňuje různými formami, jsou to rozvojové projekty, pomoc uprchlíkům, oddlužení, humanitární pomoc, stipendia, transformační spolupráce. Rozvojové projekty jsou zaměřeny na předávání technické pomoci a know-how v oblasti školství a vzdělání, zemědělství a výživy, životního prostředí, zdravotnictví a boj s nemocemi. Realizátory jsou ministerstva a státní instituce, podnikatelské instituce a nevládní organizace. Pomoc uprchlíkům je zaměřena na zajištění ubytování, stravování, lékařskou a sociální péči. Protože jedním z největších problémů rozvojové spolupráce je zadluženost, která brzdí ekonomický rozvoj, tak se ČR připojila k iniciativám na odpouštění dluhu, příkladem je odepisování dluhu Nikaragui. Transformační spolupráce na posilování demokracie a lidských práv napomáhá vzniku demokratických institucí, a to formou vzdělávání i předávání zkušeností.³⁶

Od roku 2004 po vstupu do EU ČR poskytuje členské příspěvky do rozpočtu EU, které jdou na realizaci rozvojových projektů Asie, Latinské Ameriky, Středomoří, země bývalé SSR a jihovýchodní Evropy. Od roku 2008 přispívá ČR do Evropského rozvojového fondu (ERF), který realizuje rozvojovou pomoc v Africe, v karibské a pacifické oblasti. V rámci OSN poskytuje ČR povinné příspěvky do specializovaných organizací například UNESCO, WHO, FAO a dobrovolné příspěvky například do UNDP. V rámci mezinárodních finančních institucí ČR přispívá do Mezinárodní

³⁵ HOCH, T. *Základy rozvojové pomoci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7368-370-2.

³⁶ Ibid.

asociace pro rozvoj (IDA), tato organizace je poskytovatelem bezúročných půjček rozvojovým zemím. Dále přispívá i do Globálního fondu životního prostředí (GEF), který poskytuje finance rozvojovým zemím na zlepšení životního prostředí.³⁷

2.5 Etiopie jako programová země ZRS ČR

Etiopie je jednou z programových zemí zahraniční rozvojové spolupráce ČR. Etiopská federativní demokratická republika leží v oblasti východní Afriky nazývané Africký roh. Má rozlohu 1 127 127 km² a počet obyvatel se odhaduje na 97 miliónů za rok 2015. Obyvatelstvo se skládá z více jak 70 etnických skupin (národů, národností a kmenů). Hlavním jazykem je amharština a hlavním městem je Addis Abeba. Etiopie patří mezi nejchudší země světa, podle HDI zaujímá 174. místo ze 188 hodnocených států za rok 2014.³⁸

Jedná se o rozvojový agrární stát, ekonomika státu je založena na zemědělství, které tvoří asi 41 % HDP, průmysl 15,6 % HDP a služby 43, 4 % HDP.³⁹

Zemědělství je založeno zejména na produkci plodin. Nejdůležitější plodinou je káva, dále se pěstují olejnin, obiloviny, brambory, rozvíjí se chov ovcí a koz. Převažují drobní samozásobitelští zemědělci a využita je pouze část půdy. Hlavním problémem v zemědělství jsou klimatické podmínky, kdy se střídají období sucha (říjen–duben) a dešťů (červen–září) a také nedostatečná mechanizace. Etiopský průmysl je zaměřen na zpracování kůže, výrobu potravin, těžbu a zpracování kovů (zlato, sůl, platina). Předmětem exportu jsou živá zvířata, kůže a výrobky z ní a zlato.⁴⁰

Hospodářský rozvoj v Etiopii se opírá o Plán rozvoje a transformace ekonomiky. V roce 2015 byla ukončena první část 2010/11-2014/15 a zahájena druhá část 2015/16-2019/20. Mezi pozitivní výsledky první části patří růst ekonomiky 10, 1% a

³⁷ ADAMCOVÁ, N. *Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky*, 1. Vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů pro Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2006. 80 s. ISBN 80-86506-53-3.

³⁸ UNITED NATIONS. Human Development Reports. *United Nations Development programme*, 2015 [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/composite/HDI>

³⁹ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Etiopie. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*, 2016. [online]. [cit. 2017-02-02]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/etiopie/index.html

⁴⁰ CIA. The World Factbook – Ethiopia. *Central Intelligence Agency* [online]. [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/et.html>

pokrok v zemědělství a infrastruktuře. Negativní stránkou byl nižší podíl průmyslu na celkovém HDP země. Cílem druhé části plánu je takový rozvoj ekonomiky, aby se země v roce 2025 stala zemí se střední úrovní příjmu (Middle Income Country), to znamená, že nominální HDP je vyšší než 1,045 USD na osobu. Aby bylo dosaženo tohoto výsledku, je nutná roční míra růstu na úrovni 11 % (zemědělství – 8 %, průmysl – 20 % a služby 10 %). V roce 2014–2015 činil tento růst 10, 2 %, což je vysoko nad úrovní ostatních zemí subsaharské Afriky (4,4 %), v sektoru zemědělství to bylo 6,4 %, v sektoru průmyslu 21, 6 %, služby 10, 2 %. Etiopské zemědělství je ve značné míře závislé na přírodních podmínkách. V období 2014/15 vykazovala produkce obilovin nárůst díky dostatečným srážkám. Avšak v období 2015/26 došlo ke značnému snížení sklizně v oblastech postižených El Niño. V důsledku toho zůstalo závislé obyvatelstvo na humanitární pomoci. I přes tento ekonomický růst v posledních letech se Etiopie řadí k 10 nejchudším zemím světa.⁴¹

Jedním z hlavních rozvojových problémů je chudoba, téměř 30 % obyvatel žije pod hranicí chudoby. Etiopie patří k nejlidnatějším zemím světa, roční přírůstek přesahuje 3 %. Dalším problémem je vysoká negramotnost, více jak polovina obyvatel neumí číst ani psát. Kromě toho chybí v Etiopii fungující sociální systém. Mezi závažné problémy patří nedostatek kvalitní pitné vody, chybí vodovodní a kanalizační systémy nebo se voda musí nosit z velké vzdálenosti. Používání nekvalitní vody je příčinou mnoha nemocí a epidemií. Dlouhá sucha vedou k vyčerpání zásob potravin a tím k podvýživě, nedostatku pitné vody a tím k šíření infekčních nemocí. Vytvoření nových zdrojů nezávadné pitné vody a osvojení si základních hygienických návyků umožní řešit tyto problémy. Rozvojová pomoc ČR v sektoru voda a sanitace se proto zaměřuje na opravu a rozšiřování vodních vrtů, na stavbu vodovodních distribučních systémů, chytačů dešťové vody, na stavbu latrín u škol a zdravotních středisek. Důležitou součástí je i distribuce kanystrů na vodu a mýdel spojené s učením hygienických návyků. To vše vede k omezení šíření infekčních nemocí.⁴²

⁴¹ BusinessInfo.cz. Etiopie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled. [online]. [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/etiopie-zakladni-charakteristika-teritoria-17881.html>

⁴² PÁNEK J. a kol., Kde a jak Česká republika pomáhá – Etiopie. *Katedra rozvojových studií, Univerzita Palackého*, 2013. [online]. [cit. 2017-02-18]. Dostupné z: <http://www.development.upol.cz/wp-content/uploads/2013/02/Etiopie.pdf>

Oficiální styky mezi ČR a Etiopií byly navázány po první světové válce. Zastupitelský úřad byl v Etiopii otevřen v roce 1955 na úrovni vyslanectví a v roce 1959 na úrovni velvyslanectví. První obchodní dohody jsou z roku 1930. V roce 1959 byla podepsána Smlouva o přátelství a spolupráci spolu s Dohodou o kulturní vědecké a technické pomoci. Na základě těchto smluv bylo například dodáno vybavení nemocnic včetně lékařů, zařízení na zpracování olejnatých semen, na výrobu obuvi. Byli zde vysíláni experti v různých oborech jako zemědělství, lesnictví, potravinářství, kožedělný průmysl a také poskytování stipendií etiopským studentům na našich vysokých školách.⁴³

Podle údajů Development Assistance Group Ethiopia (DAG) právě Etiopie patří k největším příjemcům rozvojové pomoci v subsaharské Africe, například za rok 2014 obdržela 3,6 miliard dolarů, i přesto tato pomoc představuje pouze 37 dolarů na obyvatele, kdy se průměrná pomoc v tomto regionu pohybuje okolo 50 dolarů.⁴⁴ Klíčovými dárci jsou pro Etiopii Evropská unie a USA. Česká republika se v souvislosti s rozvojovou pomocí aktivněji zapojuje od roku 2003. Etiopie je pro ČR zástupcem jedné z prioritních zemí.⁴⁵

Etiopie jako jedna z programových zemí zahraniční rozvojové spolupráce ČR byla vybrána i díky dlouhodobým vztahům a výsledkům předchozí spolupráce a také pro svoji rozvojovou potřebnost (nízký stupeň HDI). Tato pomoc probíhá v sektorech zemědělství, voda a sanitace, vzdělání a v menší míře také ve zdravotnictví a ochraně životního prostředí. Většina těchto projektů probíhá pod záštitou České rozvojové agentury. Dále jsou to trilaterální projekty i vládní stipendia etiopským studentům.⁴⁶

Projekty rozvojové spolupráce ČR se uskutečňují v Regionu jižních národů, národností a lidu (SNNPR) (zóny Alaba Special Woreda, Kembata Tembaro a Sidama

⁴³ MOJDL, L. *Etiopie*. 1. vyd. Praha: Libri, 2005. 138 s. Stručná historie států; sv. 28. ISBN 80-7277-221-X

⁴⁴ DAG. About DAG. *Development Assistance Group Ethiopia*. [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <http://dagethiopia.org/new/about>

⁴⁵ BusinessInfo.cz. Etiopie: obchodní a ekonomická spolupráce s ČR. *BusinessInfo.cz, Oficiální portál pro podnikání a export*, 2016. [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/etiopie-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr-17884.html#TOP>

⁴⁶ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Etiopie. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*. [online]. [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/etiopie/index.html

Zone) a v menší míře do Regionu Amhara a hlavního města Addis Abeba. Jsou zaměřeny na zvyšování kvality základního a středoškolského vzdělávání, zprostředkování nových vyučovacích metod, zakládání nových školicích středisek pro vzdělávání místních učitelů. V oblasti zdravotnictví dochází například k vybavování nemocnic a zvyšování odbornosti jejich zaměstnanců. Jiné se zaměřují na podporu zemědělství a poradenství v této oblasti. Předmětem mnoha projektů je zásobování vodou a sanitace.⁴⁷

⁴⁷ PÁNEK J. a kol., Kde a jak Česká republika pomáhá – Etiopie. *Katedra rozvojových studií, Univerzita Palackého*, 2013. [online]. [cit. 2017-02-18]. Dostupné z: <http://www.development.upol.cz/wp-content/uploads/2013/02/Etiopie.pdf>

3 Organizace Člověk v tísni

Tato kapitola se bude zabývat organizací Člověk v tísni, zejména pak její strukturou, historií a systémem hospodaření. V další podkapitole bude nastíněn přehled realizovaných projektů v Etiopii, především těch, které se zabývají řešením nedostatku pitné vody. Analyzován bude jeden z těchto projektů - Projekt Boj s akutním nedostatkem vody a potravin v regionu jižních národů (Alaba a Sankura) a zajištění pitné vody v zóně Sidama.

Člověk v tísni je česká obecně prospěšná společnost se sídlem v Praze. Vznikla v roce 1992 – tehdy jako humanitární tým Epicentrum. Poté přešla pod záštitu Nadace Lidových novin a v roce 1993 realizovala projekty SOS Sarajevo (pomoc obyvatelům Bosny a Hercegoviny dodávkou léků, hygienických potřeb a potravin), Potraviny pro Somálsko (spolu s Katolickou charitou) a Hladomor v Mongolsku (ve spolupráci s ADRA). V roce 1994 přechází Člověk v tísni pod Českou televizi. Následují projekty SOS Čečensko a Návrat domů (pro Čechy žijící v Kazachstánu). V tomto roce také poprvé udílí cenou Homo Homini za prosazování lidských práv a demokracie. V roce 1995 zorganizovala Měsíc Bosny a Hercegoviny (přehlídka národní kultury) a realizovala projekt Pomoc krajanům Rumunsku. O rok později se podílela na poválečné rekonstrukci Bosny a Hercegoviny.⁴⁸

V roce 1997 kromě mezinárodní pomoci – Dětské domovy v Albánii, Akce Dover (pomoc romským žadatelům o azyl ve Velké Británii), podpora kubánské demokratické opozice a také pomoc ústavům pro mentálně postižené děti v Bulharsku – se Člověk v tísni angažoval i v tuzemsku – Akce SOS Morava a Slezsko při rozsáhlých povodních. Následující rok bylo založeno Běloruské centrum, proběhla sbírka SOS Kosovo, pomoc při sesuvech půdy v Moldávii, poskytnutí léků Tádžikistánu a společně s ADRA a Českou katolickou charitou byla uspořádána sbírka pro pořízení lékařských přístrojů do Arménie.⁴⁹

K transformaci v obecně prospěšnou společnost došlo v roce 1999. Téhož roku byla realizována pomoc uprchlíkům v Černé Hoře, v Makedonii pak uprchlíkům z Kosova,

⁴⁸ ČLOVĚK V TÍSNI. Historie. *Člověk v Tisni Česká republika*. [online]. [cit.2017-03-04]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/historie>

⁴⁹ Ibid.

byl vytvořen Projekt terénní sociální práce ke zvýšení efektivity sociální práce, projekt na obnovu Kosova. Také se poprvé pořádal festival dokumentárních filmů Jeden svět. V roce 2000 byl zahájen Informační projekt pro zvyšování povědomí o dětech v krizových oblastech, spolu s Českou televizí byly vytvořeny Dokumenty Člověka v tísní. Projekt Varianty z roku 2001 se zaměřil na zlepšení vztahů k menšinám v České republice. V tomtéž roce byla také realizována pomoc uprchlíkům v Barmě a bylo zahájeno působení v Afganistánu.⁵⁰

V roce 2002 vznik vzdělávací projekt Jeden svět na školách, zároveň Člověk v tísní napomáhal řešení tuzemských povodní. O rok později zorganizoval v Praze Mezinárodní konferenci o Severní Koreji, zahájil humanitární misi v Iráku. V roce 2003 také Člověk v tísní zahájil první čistě rozvojové projekty – v Namibii při řešení epidemie HIV, v Etiopii především při řešení nedostatku pitné vody. V rámci rozvojové pomoci pak existují také projekty určené ke zvýšení informovanosti o dané problematice. V roce 2004 proběhla sbírka SOS Írán na pomoc oblastem zasaženým zemětřesením, zároveň v téže zemi proběhly i rozvojově zaměřené programy a také byl uspořádán první ročník sbírky Postavme školu v Africe. Člověk v tísní se stal první organizací, která uzavřela smlouvu s Úřadem Evropské komise pro humanitární pomoc, a tedy čerpá prostředky z fondů EU.⁵¹

V roce 2005 byla humanitární pomoc realizována především na Srí Lance, kde došlo k vlně tsunami, a v Pákistánu postiženém zemětřesením. Také byl zahájen projekt Příběhy bezpráví, který spočívá v promítání dokumentárních filmů o zločinech komunistického režimu. O rok později se pomoc zaměřila na válečný konflikt v Libanonu a zemětřesení na Jávě a došlo k obnovení týmu pro pomoc při tuzemských povodních. V roce 2007 proběhla výstava Příběhy bezpráví – z vězeňských spisů a byl zahájen prodej výrobků z chráněné dílny v Namibii. Novým projektem v roce 2009 se stal Skutečný dárek, umožňující nakoupení potřebných předmětů do rozvojových zemí. V roce 2011 proběhla pomoc pro uprchlíky před hladomorem v Somálsku. V roce 2012 zahájil Člověk v tísní školení v Angole, kde dle šetření trpí pětina dětí podvýživou. Zároveň byla poskytnuta podpora lékařům v Sýrii. V roce 2013 již

⁵⁰ ČLOVĚK V TÍSNÍ. Historie. *Člověk v Tísni Česká republika*. [online]. [cit.2017-03-04]. Dostupné z: <https://www.clovekv tisni.cz/cs/historie>

⁵¹ Ibid.

Člověk v tísni pracoval ve 20 zemích světa, přičemž 15 misí bylo stálých. V roce 2015 bylo založeno Centrum pro občanskou společnost, které působí v Rusku a zemích střední Asie. Kvůli zemětřesení byla zahájena také práce v Nepálu. V loňském roce byl počet zemí působení už 30.⁵²

Člověk v tísni má jakožto obecně prospěšná společnost tři hlavní orgány, které se podílejí na jejím vedení – správní radu, výkonnou radu a dozorčí radu.⁵³ Její činnost probíhá ve čtyřech hlavních oblastech. Tou první je humanitární a rozvojová pomoc. Za 25 let své existence takto působil Člověk v tísni ve více než 40 zemích světa včetně České republiky. Druhou oblastí je podpora lidských práv – pomoc disidentům, práce v zemích s autoritářským režimem. Patří sem také Mezinárodní festival dokumentárních filmů o lidských právech Jeden svět a cena Homo homini. Třetí oblast zahrnuje programy sociální integrace, čtvrtá vzdělávání a osvětu.⁵⁴

3.1 Hospodaření organizace v posledních 5 letech

Člověk v tísni je nevládní neziskovou organizací. Na svých webových stránkách uvádí, že stálé finanční zdroje tvoří pouze minoritní část celkového objemu financí. Většina financí do společnosti už přichází kvůli konkrétnímu projektu. Hospodaření organizace je popsáno každoročně ve výroční zprávě, která je volně k dispozici.⁵⁵

3.1.1 Finanční zdroje

Finanční zdroje organizace by se daly rozdělit do několika skupin:

- Prostředky EU
- Státní rozpočet ČR
- Zahraniční vládní prostředky
- Dary od jednotlivců a firem
- Agentury OSN a IOM
- Vlastní činnosti a ostatní výnosy

⁵² ČLOVĚK V TÍSNI. Historie. *Člověk v tísni Česká republika*. [online]. [cit.2017-03-04]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/historie>

⁵³ ČLOVĚK V TÍSNI. Struktura organizace. *Člověk v tísni Česká republika*. [online]. [cit. 2017-03-04]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/struktura-organizace>

⁵⁴ ČLOVĚK V TÍSNI. Historie. *Člověk v tísni Česká republika*. [online]. [cit.2017-03-04]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/historie>

⁵⁵ ČLOVĚK V TÍSNI. 2015 Výroční zpráva Člověk v tísni. *Člověk v tísni Česká republika*, 2015 [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: https://www.clovekvtisni.cz/uploads/file/1470749123-CVT_VZ2015_navigace_lg_fin.pdf

- Nadace a nevládní organizace
- Místní rozpočty ČR
- Operační programy

Tabulka 1 ukazuje množství prostředků získaných z těchto odvětví a jeho vývoj za posledních pět let.

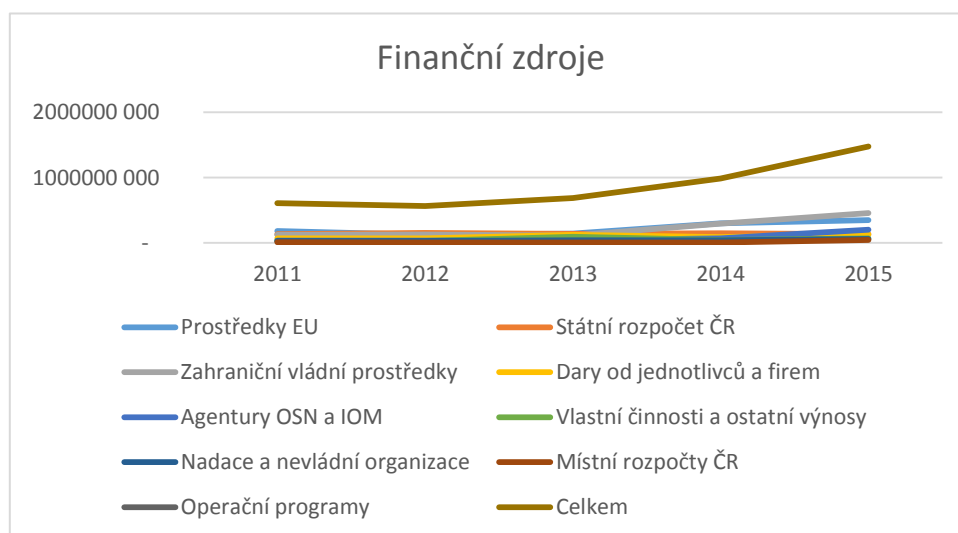
Tabulka 1 Finanční zdroje ČVT v letech 2011-2015

Skupiny finančních zdrojů	2011	2012	2013	2014	2015
Prostředky EU	182 363 000	122 583 000	141 460 000	300 794 000	346 882 000
Státní rozpočet ČR	129 999 000	150 288 000	135 300 000	147 590 000	132 980 000
Zahraniční vládní prostředky	120 902 000	126 253 000	113 980 000	295 958 000	454 184 000
Dary od jednotlivců a firem	70 038 000	66 051 000	123 254 000	85 679 000	124 878 000
Agentury OSN a IOM	35 757 000	35 277 000	37 419 000	66 410 000	199 183 000
Vlastní činnosti a ostatní výnosy	29 719 000	28 820 000	94 098 000	42 520 000	68 479 000
Nadace a nevládní organizace	29 719 000	28 003 000	37 607 000	38 879 000	56 236 000
Místní rozpočty ČR	10 352 000	3 815 000	4 592 000	5 155 000	43 324 000
Operační programy					49 734 000
Celkem	608 849 000	561 090 000	687 710 000	982 985 000	1 475 880 000

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČVT: ČLOVĚK V TÍSNI. Výroční zprávy. Člověk v Tísni Česká republika, 2017. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.clovektisni.cz/cs/vyrocní-zpravy>

Jak ukazuje graf 1, finanční zdroje jako celek zaznamenaly v posledních pěti letech více než dvojnásobný nárůst. Hlavní oblasti zdrojů jsou stále stejné, pouze v roce 2015 přibyla oblast operačních programů. Největší podíl stabilně pochází od zahraničních vlád, fondů EU a rozpočtu ČR. Ve všech oblastech zdrojů financí dochází (pouze s několika drobnými výkyvy) k postupnému zvyšování objemu financí.

Graf 1 Finanční zdroje ČVT v letech 2011-2015

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČVT: ČLOVĚK V TÍSNI. Výroční zprávy. Člověk v Tísni Česká republika, 2017. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.clovektisni.cz/cs/vyrocní-zpravy>

Za rok 2015 činil objem získaných peněžních zdrojů přibližně 1,5 miliardy korun, přičemž více než 50 % těchto financí pochází ze zahraničních zdrojů, tedy státních rozpočtů jiných zemí (přibližně 454 milionů korun) nebo Evropské unie (cca 347 milionů korun).

3.1.2 Finanční náklady

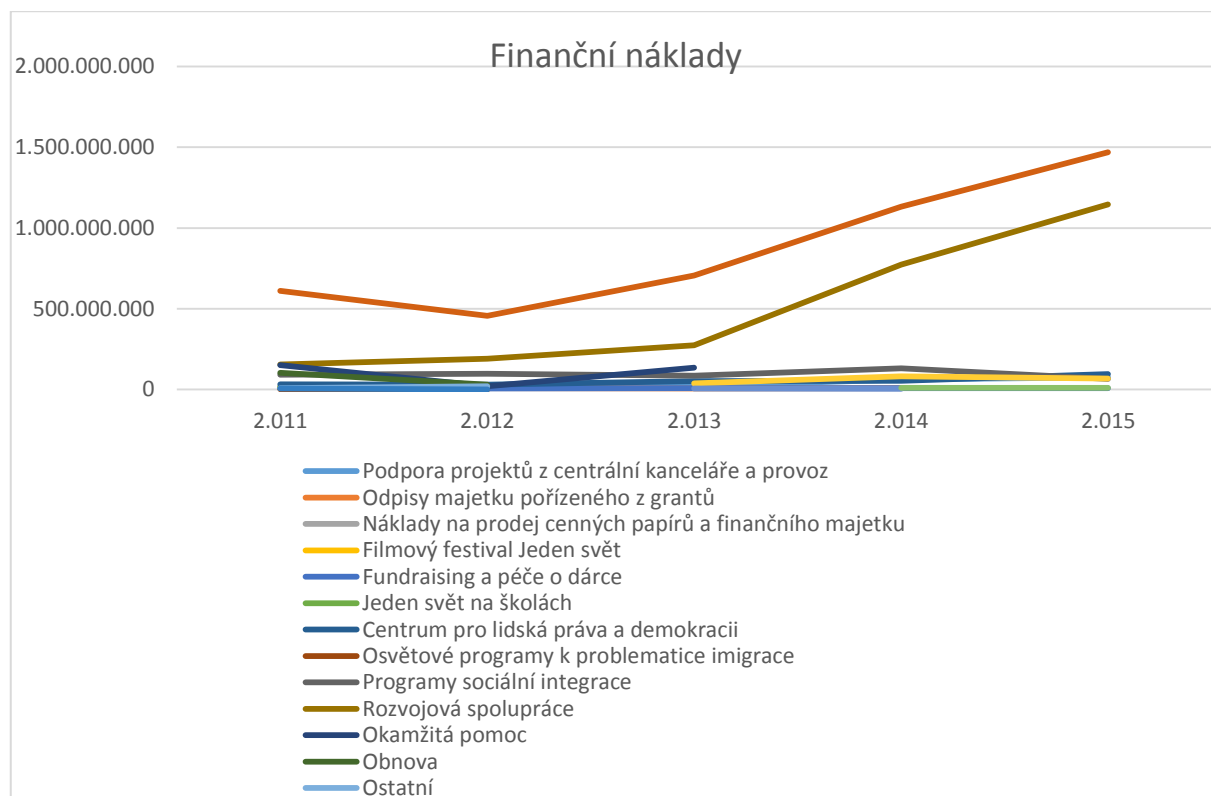
Stejně jako u zdrojů financí, Člověk v tísni ve svých výročních zprávách dělí také finanční náklady do několika dílčích okruhů. V posledních pěti letech je možné pozorovat, že zatímco některé kategorie zůstávají, jiné mizí nebo se nové objevují. Je logické, že spolu se změnami v oblastech působení organizace se mění také její hospodaření s financemi. Hlavní skupiny finančních nákladů jsou:

- Podpora projektů z centrální kanceláře
- Odpisy majetku pořízeného z grantů
- Fundraising a péče o dárce
- Centrum pro lidská práva a demokracii
- Programy sociální integrace
- Rozvojová spolupráce
- Okamžitá pomoc
- Vzdělání

Tabulka 2, kterou uvádím v příloze č. 5, ukazuje rozdělení financí v posledních pěti letech. S výjimkou propadu v roce 2012, finanční náklady každým rokem narůstají. Oproti roku 2011 došlo v roce 2015 k více než zdvojnásobení investovaných financí (z 611 milionů korun na téměř 1,5 miliardy korun). Data ukazují, že skutečně pouze minoritní část tvoří provozní náklady organizace samotné, což koresponduje s vyjádřením na webových stránkách Člověka v tísni, že většina peněz je přiřazena ke konkrétnímu projektu. Oblastí se stabilně nejvyššími náklady je Rozvojová pomoc, kde také množství investovaných financí každoročně roste. U ostatních dílčích skupin dochází k výkyvům, a přestože často ke zvýšení oproti roku 2011 došlo, nebyl nárůst tak pravidelný.

Graf 2 ukazuje stabilní nárůst celkových nákladů (kromě mírného propadu v roce 2012) a také velice podobný vývoj nákladů na rozvojovou pomoc. Graf také ukazuje, že se jedná o skutečně prioritní a nejvíce rozvíjenou oblast, které se Člověk v tísni věnuje a která tvoří podstatnou část celkových nákladů.

Graf 2 Finanční náklady ČVT v letech 2011 - 2015

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČVT: ČLOVĚK V TÍSNI. Výroční zprávy. Člověk v tísni Česká republika, 2017. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.clovektisni.cz/cs/vyrocní-zpravy>

3.2 Rozvojové projekty ČVT v Etiopii v oblasti Zásobování vodou a sanitace

Tato práce se zabývá projektem Zajištění přístupu k vodě pro obyvatele lokalit Guguma, Teso, Bargo a Haluka v zóně Sidama. Tento projekt je realizován společností Člověk v tísni a patří právě do oblasti zásobování vodou a sanitace. Organizace Člověk v tísni měla samozřejmě v Etiopii více projektů zahraniční rozvojové spolupráce. V této podkapitole budou stručně představeny tyto projekty v horizontu let 2001 – 2015.

- **Zajištění přístupu k vodě pro obyvatele lokalit Guguma, Teso, Bargo a Haluka v zóně Sidama** probíhá od roku 2014 až do letošního roku. Jednalo se

o dvoustranný projekt. Cílem je omezení šíření infekčních onemocnění vyvolaných závadnou vodou a nevyhovujícími hygienickými podmínkami. Gestorem je Česká rozvojová agentura (ČRA). Tento projekt bude samostatně popsán v další podkapitole.

- **Zajištění udržitelného přístupu k pitné vodě v Alaba Special Woreda, SNNPR, Etiopie** je také dvoustranný projekt, který probíhal v letech 2014 a 2015. Zabývá se rozvojem infrastruktury, zejména pak opravě stávajících nevyhovujících vodních zdrojů a vybudování nových. Gestorem je ČRA.
- **Dlouhodobý přístup k vodě v okrese Alaba** je dvoustranný projekt zaměřený na vytvoření efektivnější správy místních vodních zdrojů. Proběhl v letech 2011 – 2013 pod gestorem ČRA.
- **Zlepšení přístupu k pitné vodě v Alaba Special Woreda** si kladlo za cíl poskytnout přístup k pitné vodě obyvatelům v Bedene Alemtena. Šlo o dvoustranný projekt z roku 2007. Gestorem bylo Ministerstvo životního prostředí (MŽP).
- **Zvýšení dostupnosti kvalitní pitné vody v jihozápadních oblastech** byl projekt probíhající v letech 2003 – 2004. Cílem bylo zajištění přístupu k pitné vodě pro místní obyvatele a jejich osvětu v oblasti hygieny. Projekt byl dvoustranný a gestorem bylo MŽP.⁵⁶

Následující tabulka 3 ukazuje výši rozpočtů jednotlivých projektů. Byla vytvořena na základě přehledu Ministerstva zahraničních věcí České republiky. Nejvyšší rozpočet (tj. 22 milionů korun) má projekt Zajištění přístupu k vodě pro obyvatele lokalit Guguma, Teso, Bargo a Haluka v zóně Sidama, která také trvá nejdelší dobu – 4 roky. Naopak nejnižší rozpočet (162 tisíc korun) má projekt Zlepšení přístupu k pitné vodě v Alaba Special Woreda, který ovšem trval pouhý rok.

⁵⁶ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Přehled projektů ZRS ČR v Etiopii. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*, 2015. [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/etiopie/prehled_projektu_zrs_cr_v_etiopii.html

Tabulka 3 Rozpočet projektů ČVT v Etiopii zaměřených na zásobování vodou

Název projektu	Rozpočet v Kč
Zajištění přístupu k vodě pro obyvatele lokalit Guguma, Teso, Bargo a Haluka v zóně Sidama	22 000 000
Zajištění udržitelného přístupu k pitné vodě v Alaba Special Woreda, SNNPR, Etiopie	6 000 000
Dlouhodobý přístup k vodě v okrese Alaba	6 000 000
Zlepšení přístupu k pitné vodě v Alaba Special Woreda	162 000
Zvýšení dostupnosti kvalitní pitné vody v jihozápadních oblastech	5 790 000
Celková investice projektů zásobování vodou a sanitace	39 952 000

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Ministerstva zahraničních věcí: MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Přehled projektů ZRS ČR v Etiopii. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015. [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/etiopie/prehled_projektu_zrs_cr_v_etiopii.html

Graf 3 Rozpočet projektů v Kč

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat Ministerstva zahraničních věcí: MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Přehled projektů ZRS ČR v Etiopii. Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015. [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/programove_zeme/etiopie/prehled_projektu_zrs_cr_v_etiopii.html

3.3 Zajištění přístupu k vodě pro obyvatele lokalit Guguma, Teso, Bargo a Haluka v zóně Sidama

Tento projekt je součástí působení organizace Člověk v tísni v Etiopii. Byl plánován s ohledem na ostatní projekty probíhající v dané oblasti.

3.3.1 Plán projektu

Zajištění pitné vody zahrnuje vybudování tří nových vrtů pro studny a zajištění tří nových distribučních systémů. Jeden z vrtů již existuje a jde tedy o jeho rekonstrukci. Kromě technického zajištění je také v plánu osvěta místních obyvatel za účelem dlouhodobější udržitelnosti distribuční sítě, zlepšení hygienických podmínek. Cílem je

umožnění přístupu k vodě pro celkem asi 15 – 20 000 obyvatel žijících převážně ve venkovských oblastech nebo malých městech. Projekt byl koncipován na 38 měsíců. Od roku 2012 musí být pro každý vodní zdroj také založena vodní asociace, která ve spolupráci s místní samosprávou tento zdroj spravuje. Umístění vrtů bylo naplánováno na základě geofyzikálního průzkumu, který proběhl v roce 2013.⁵⁷

V rámci přípravy projektu proběhlo šetření o momentálních možnostech obyvatelstva. Hodnocen byl přístup k vodě a sanitárním zařízením, dostupnost sanitárních a hygienických potřeb a informovanost obyvatelstva. Z průzkumu vyplynulo, že dostupnost vody je v jednotlivých lokalitách rozdílná. Ve vesnici Teso má zdroj dostupný do 30 minut 81 % lidí, v Bargo 60 % a v Haluka jen 20 %. Limitu 15 litrů pitné vody na den dosahuje v Haluka jen 10 % obyvatel, Teso jenom 5 % a Bargo pouhých 2 %. Bezpečný vodní zdroj v období sucha má v Teso 64 %, v Bargo 24 % a v Haluka jen 4 %.⁵⁸

V plánu je také provést obdobný průzkum na konci projektu s tím, že dle posunu v těchto vytyčených ukazatelích bude hodnocena efektivita projektu. Jedním z indikátorů pro cíle projektu bylo to, že počet lidí s přístupem k pitné vodě vzroste minimálně o 15 000 za minimálního denního množství 20 litrů na obyvatele.⁵⁹

3.3.2 Provedení a výsledky

Celý projekt probíhá od října 2014. Samotná realizace projektu byla zahájena v roce 2015. V rámci reálné stavby došlo ke změně umístění všech tří vrtů oproti původnímu plánu. Pro vrtné práce bylo vyhlášeno výběrové řízení, v němž byla vybrána místní firma Hydro Construction and engineering PLC. Vrtné práce byly úspěšně provedeny v lokalitách Teso a Bargo. V lokalitě Guguma byl vrt prohlouben na 210 m z původních 160 m, ale ani tak nebylo nalezeno žádoucí podloží. Po vyřazení lokace Guguma byl následně snížen celkový rozpočet (cca 22 miliónů korun) projektu o

⁵⁷ ČLOVĚK V TÍSNI. 2014 Výroční zpráva Člověk v Tísni. *Člověk v Tísni Česká republika*, 2014 [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: https://www.clovekvtisni.cz/uploads/file/1437127147-CVT_VZ2014_navigace_sm.pdf

⁵⁸ Ibid.

⁵⁹ Ibid.

1 622 000 korun. Pro rok 2016 byl ale následně rozpočet navýšen, a to kvůli schválení zvýšení objemu nádrže.⁶⁰

Projekt považuje za důležitý faktor také rovné postavení mužů a žen, také proto, že ženy jsou prvními příjemci pomoci vody do domácnosti. Bylo tedy určeno, že minimálně 50 % rozhodovacích pozic ve vodních asociacích musí být ženy.⁶¹

Dle Výroční zprávy z roku 2015 byl v té době projekt teprve v polovině provedení (dokončeny tři etapy ze sedmi). Při realizaci projektu došlo k opuštění lokality Guguma kvůli neadekvátnímu podloží. Kromě snížení rozpočtu musela být tedy adekvátně upravena také kritéria úspěšnosti projektu (počet obyvatel snížen o 5 600 obyvatel). Zpráva uvádí, že realizátor odsouhlasil rozšíření stávajících distribučních sítí ve všech oblastech a také zvětšení obsahu akumulčních nádrží. Existuje tedy předpoklad, že by díky tomu mohla být voda k dispozici také obyvatelům okolních vesnic a úspěšnost projektu se tedy zvýší.⁶²

Projekt navazuje na Zavedení udržitelného systému zásobování pitnou vodou v malých městech zóny Sidama, SNNPR, Etiopie, a tedy by měl přispívat ke splnění Rozvojových cílů tisíciletí. Za úspěch bude považováno právě jejich naplnění, nicméně projekt ještě není dokončen a závěrečná evaluace zatím neproběhla.⁶³

Projekt byl podpořen ze strany příjemců, kteří se na jeho realizaci přímo podíleli. Šlo o výkopové práce a oplocení odměrných míst, sestavení vodních asociací či poskytnutí zázemí pro školení. Zároveň byla klíčová spolupráce s vlastníky užívaných pozemků a záštita realizace ze strany místních samospráv. Založení asociace umožňuje záruku dlouhodobé udržitelnosti zdroje, neboť příjemci jsou zapojeni jako přímí tvůrci projektu.⁶⁴

Zvolené technologie pochází od místních firem, které také stavbu realizovaly po posouzení zahraničních expertů. Technologie je vytvořena tak, aby nedošlo

⁶⁰ ČLOVĚK V TÍSNI. Zavedení udržitelného systému zásobování pitnou vodou v malých městech zóny Sidama, SNNPR, Etiopie 2014-2017 Roční zpráva 2015, s. 12 (zasláno po osobní žádosti ČVT)

⁶¹ Ibid.

⁶² Ibid.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Ibid.

k devastaci životního prostředí nebo vyčerpání podzemního vodního zdroje. Zároveň byla v rizikových oblastech provedena protierozní opatření.

Od zapojení místních obyvatel do projektu si Člověk v tísni slibuje mimo jiné také zajištění finanční životaschopnosti. Vzhledem k tomu, že organizace již několik podobných projektů v Etiopii realizovala, mohou na základě zkušeností vodních asociací pomoci stanovit adekvátní ceny, které místní obyvatelé mohou zaplatit a zároveň pokryjí provozní náklady.

Realizace projektu byla o něco zpožděna kvůli problémům právního charakteru, rozpočet tedy nebyl čerpán zcela podle plánu. V roce 2015 byla hodnocena první etapa projektu. V tomto období nedošlo k čerpání 1 040 000 Kč.⁶⁵ Organizace sama uvádí, že rozpočet první etapy byl nastaven příliš vysoko. Výroční zpráva také obsahuje vysvětlení, že *„plnění je obtížné vyčíslit finančně a to zejména v začátcích projektu. V přípravné fázi vznikají finanční náklady na přípravné práce, jež nejsou součástí přímé realizace a naopak, určité „měkké“ aktivity (školení, setkání, mobilizace...) jsou v praxi realizovány, aniž by vznikl finanční náklad. Dále, u aktivit přesahujících jednotlivé etapy nelze často přesně určit, kolik procent dané aktivity bylo v reportované etapě vykonáno.“*⁶⁶

Po svém ukončení bude projekt podroben evaluaci.

3.4 Evaluace projektu Dlouhodobý přístup k vodě v okrese Alaba

Vzhledem k tomu, že popisovaný projekt Zajištění přístupu k vodě pro obyvatele lokalit Guguma, Teso, Bargo a Haluka v zóně Sidama zatím probíhá s předpokládaným dokončením v letošním roce, bude v této práci popsána evaluace již proběhlého projektu Dlouhodobý přístup k vodě v okrese Alaba. Jedná se rovněž o projekt organizace Člověk v tísni, realizovaný v letech 2011-2013 také v Etiopii. Organizace Člověk v tísni ve svých výročních zprávách⁶⁷ opakovaně uvádí, že se ve

⁶⁵ ČLOVĚK V TÍSNI. Zavedení udržitelného systému zásobování pitnou vodou v malých městech zóny Sidama, SNNPR, Etiopie 2014-2017 Roční zpráva 2015, s. 12 (zasláno po osobní žádosti ČVT)

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ ČLOVĚK V TÍSNI. Výroční zprávy. *Člověk v tísni Česká republika*, 2017. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.clovekv tisni.cz/cs/vyrocní-zpravy>

svých projektech opírají o zkušenosti předchozích podobně zaměřených projektů. Vzhledem k tomu, že jde o projekt ve stejné zemi a zaměřený na stejnou oblast zásobování pitnou vodou, je logické, že byl jednou z indicií, na základě kterých byl plánován projekt Zajištění přístupu k vodě pro obyvatele lokalit Guguma, Teso, Bargo a Haluka v zóně Sidama.

Zpráva Komplexní vyhodnocení zahraniční rozvojové spolupráce České republiky v sektoru vody a sanice v Etiopii Ministerstva zahraničních věcí se zabývá vyhodnocením takto zaměřených projektů. Projekt Dlouhodobý přístup k vodě v okrese Alaba operoval s celkovými prostředky Zahraniční rozvojové spolupráce ve výši 7 096 300 Kč, přičemž Člověk v tísni tento projekt spolufinancoval částkou 771 079 Kč. Celkové náklady projektu se vyšplhaly na 7 867 379 Kč.⁶⁸

V rámci evaluace bylo stanoveno několik oblastí projektu, u nichž byla samostatně hodnocena míra naplnění Ministerstvem zahraničních věcí České republiky.

- **Relevance** ukazuje, nakolik je projekt v souladu s koncepcí ZRS ČR v daném období a prioritami zapojených organizací a partnerů. Míra naplnění byla zhodnocena jako velmi vysoká.
- **Efektivnost/účinnost** se zabývá zhodnocením toho, zda projekt dosáhl zamýšlených výsledků. Účinnost byla považována za spíše vysokou.
- **Efektivnost/hospodárnost** ukazuje soulad realizace s časovým a finančním plánem a výsledkům projektu. Míra naplnění byla vysoká.
- **Udržitelnost** ukazuje samostatnou životaschopnost projektu po finanční stránce, po stránce osvěty místních partnerů a provozovatelů a to, zda bude možná existence projektů bez dalších investic donorů. Udržitelnost je považována za spíše nízkou, neboť pokračování inženýrského geologického mapování se momentálně z technických a finančních důvodů nejeví jako pravděpodobné.

⁶⁸ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Evaluační zpráva komplexního vyhodnocení zahraniční rozvojové spolupráce ČR v sektoru voda a sanice. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*, 2014 [online]. [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/evaluace/evaluacni_zpravy/x2014/evaluacni_zprava_z_komplexniho_2.html

- **Aktuální a předpokládané dopady** mapují, zda projekt skutečně zlepšil problematickou situaci místních obyvatel, a to i ve výhledu do budoucna. Dopad byl označen za spíše vysoký.
- **Průřezová témata ZRS ČR** je skupina oblastí, mezi které se řadí:
 - Řádná správa věcí veřejných, která byla vzhledem k zachování transparentnosti hodnocena s vysokou mírou naplnění.
 - Lidská práva a gender měla vysokou míru naplnění díky rovnoměrnému zapojení mužů a žen do projektových aktivit, platební schopnost domácností za vodu je obecně považována za dobrou.
 - Životní prostředí a změny klimatu je hodnoceno jako vysoké, protože tyto aspekty byly převážně zohledněny.
- **Vizibilita ZRS ČR** se týká povědomí o přispění ČR na straně regionálních institucí, které je hodnoceno jako spíše vysoké.
- **Kontext s programem sektoru** zahrnuje:
 - Vazby mezi evaluovanými projekty byly popsány dvě, přičemž tyto vazby nebyly plánovány, ale vznikly díky realizátorům. Vazby byly tedy spíše vysoké.
 - Synergie mezi evaluovanými projekty byla považována za spíše vysokou, protože výsledky naznačovaly, že projekt zvýší výsledky jiných projektů v téže oblasti.
 - Přispění k Programu, sektor zásobování vody a sanitace je hodnocen jako vysoký, protože přispěl k celkovému lepšímu přístupu k pitné vodě a vylepšení hygienických návyků.⁶⁹

⁶⁹ MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Evaluační zpráva komplexního vyhodnocení zahraniční rozvojové spolupráce ČR v sektoru voda a sanitace. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*, 2014 [online]. [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustranna_zrs_cr/evaluace/evaluacni_zpravy/x2014/evaluacni_zprava_z_komplexniho_2.html

Domnívám se, že udržitelnost by měla být základním požadavkem pro všechny rozvojové projekty. Její nedostatek je totiž jedním z hlavních argumentů kritiky rozvojové a humanitární pomoci. Je sice pěkné vyřešit některou akutní krizi v problematických oblastech, nicméně takové řešení může být pouze krátkodobé, protože v momentě, kdy pracovníci odejdou, místní obyvatelé budou tam, kde byli předtím. Je tedy třeba vyvinout řešení, které udržitelnost zajistí. Dle mého názoru projekt rozebíraný v této práci znaky udržitelnosti nese. V realizaci byl kladen důraz na zapojení místních firem – šlo například o Hydro construction and engineering plc a Ethiopian south region electric utility service. Místní obyvatelé byli vzděláváni tak, aby vodní zdroje mohly zůstat v jejich rukou – k tomu účelu byly založeny také vodní asociace. Místní obyvatelé se zapojili při výkopových pracích, oplocení odběrných míst. Pozemky potřebné pro stavbu infrastruktur poskytli také místní obyvatelé. Projekt se tedy o udržitelnost jednoznačně snaží.

Závěr

Rozvojová spolupráce je hrazena ze státního rozpočtu a jejím účelem je odstranění chudoby v kontextu udržitelného rozvoje, ekonomického a sociálního rozvoje, ochrany životního prostředí, podpory lidských práv a demokracie v rozvojových zemích. Je ošetřena dokumenty, jak na úrovni nadnárodních organizací (OSN, EU apod.), tak na úrovni legislativy jednotlivých zemí.

Účastníci rozvojové spolupráce se dělí na příjemce (veřejnost, vláda nebo nevládní organizace) a realizátory (vládní, nevládní nebo odborné instituce). Zahraniční realizátorské organizace jsou např. CARE, Caritas nebo GOAL. Z místních lze jmenovat Člověk v tísni, ADRA nebo Česká katolická charita. Tyto organizace bývají v rámci země sdruženy v zastřešující organizaci (v ČR FoRS).

Formy rozvojové pomoci jsou bilaterální pomoc (z dárcovské země do země příjemce), multilaterální pomoc (prostřednictvím mezinárodních organizací) nebo trilaterální (mezi tradičním dárce, novým dárce a příjemcem). Obsahově může být finanční, technická nebo hmotná, forma pak projektová (individuální projekty), programová (zaměřená na celé sektory) a sektorová a rozpočtová (finanční pomoc přímo do rozpočtu země).

Na mezinárodní úrovni se rozvojovou spoluprací zabývají zejména OSN - její Ekonomická a sociální rada ECOSOC, suborganizace (UNIDO, WHO), programy a fondy (např. UNICEF, UNEP), Evropská unie, MMF nebo OECD.

Rozvojová spolupráce se zabývá řešením problémů rozvojových zemí. Její cíle jsou shrnuty jako Rozvojové cíle tisíciletí. Rozvojovými zeměmi se rozumí země s nízkým HND na osobu v USD, dle kritérií Světové banky. Podle MMF a OSN jde o tzv. rozvojové ekonomiky. Nejméně rozvinuté země jsou pak uvedeny na tzv. LDCs seznamu. Motivace k rozvojové spolupráci je jak etická (zlepšení životních podmínek obyvatel), tak pragmatická (politické, ekonomické a bezpečnostní cíle). Otázka efektivity spolupráce je nicméně diskutabilní.

Poskytování rozvojové pomoci ČR má poměrně dlouholetou tradici, a to v celé řadě zemí a v nejrůznějších formách. Je řízena MZV ČR, potažmo Českou rozvojovou agenturou.

Tato práce se zabývala rozvojovou pomocí organizace Člověk v tísni zaměřenou na řešení problémů se zajištěním pitné vody v problémových oblastech Etiopie. Člověk v tísni je obecně prospěšná společnost. Jejími finančními zdroji jsou jak vláda ČR, zahraniční vlády, EU a OSN, tak také vlastní výnosy nebo jednotliví donoři. Celkové finanční zdroje rok od roku narůstají stejně jako množství nákladů investovaných k fungování organizace i realizaci projektů. Většina finančních nákladů organizace je vynakládána právě na rozvojovou spolupráci, dalšími oblastmi jsou fungování organizace, programy sociální integrace, šíření osvěty nebo okamžitá humanitární pomoc. Jakožto nezisková organizace nedisponuje Člověk v tísni větším objemem financí, ale čerpá je k použití na konkrétním projektu.

V rámci oblasti zásobování vodou a sanitace proběhlo ve sledovaném období (2011 – 2015) pět projektů v realizaci organizace Člověk v tísni s celkovými náklady necelých 40 milionů korun. Tyto projekty si kladly za cíl zlepšení starých a vybudování nových vodních zdrojů, vytvoření infrastruktury, zlepšení hygienických podmínek a zajištění dlouhodobého přístupu k pitné vodě pro místní obyvatele. Tyto projekty jsou zmapovány ve výročních zprávách organizace Člověk v tísni a zároveň podléhají evaluaci MZV ČR. Ta hodnotí daný projekt v několika oblastech jeho efektivity (např. relevance, efektivnost, udržitelnost, aktuální a předpokládané dopady nebo průřezová témata).

Jedním z těchto projektů je Zajištění přístupu k vodě pro obyvatele lokalit Guguma, Teso, Bargo a Haluka v zóně Sidama. Má z nich největší rozpočet (cca 22 milionů korun). V dané oblasti byl proveden průzkum, jakožto základ budoucího hodnocení úspěšnosti. Realizace byla provedena pouze ve dvou ze tří plánovaných lokalit, došlo tedy ke snížení rozpočtu. Do projektu byli zapojeni také místní firmy a obyvatelé, díky čemuž se předpokládá uspokojivá udržitelnost. V roce 2016 došlo ke schválení navýšení rozpočtu kvůli částečné změně projektu. Vzhledem k tomu, že v současné době není projekt u konce, je možné pouze dílčí průběžné hodnocení. Po dokončení bude pravděpodobně rovněž podroben evaluaci.

Použité zdroje

- ADAMCOVÁ, L. *Úvod do rozvojových studií*. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1057-X.
- ADAMCOVÁ, N. *Zahraniční rozvojová spolupráce České republiky*, 1. Vyd. Praha: Ústav mezinárodních vztahů pro Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2006. 80 s. ISBN 80-86506-53-3.
- Aid still benefits companies from donor countries. *The Guardian*, 2011. [online]. [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/global-development/2011/sep/07/aid-benefits-donor-countries-companies>
- AUTORŮ, kolektiv a Blanka Medková. *Novinář, rozvojová spolupráce a humanitární pomoc: příručka rozvojového vzdělávání pro studenty mediálních oborů*. Praha: Člověk v tísni, společnost při ČT, 2007. ISBN 8086961311.
- BusinessInfo.cz. Etiopie: Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled. *Oficiální portál pro podnikání a export*, 2016. [online]. [cit. 2017-02-15]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/etiopie-zakladni-charakteristika-teritoria-17881.html>
- BusinessInfo.cz. Etiopie: obchodní a ekonomická spolupráce s ČR. *BusinessInfo.cz, Oficiální portál pro podnikání a export*, 2016. [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/etiopie-obchodni-a-ekonomicka-spoluprace-s-cr-17884.html#TOP>
- CIA. The World Factbook – Ethiopia. *Central Intelligence Agency* [online]. [cit. 2017-02-13]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/library/publications/resources/the-world-factbook/geos/et.html>
- ČESKÁ ROZVOJOVÁ AGENTURA. Koncepce zahraniční rozvojové spolupráce České republiky na období 2010-2017. *CzechAid.cz*. [online]. [cit. 2016-11-6]. Dostupné z: <http://czechaid.cz/wp-content/uploads/2016/09/Koncepce-zahranicni-rozvojove-spoluprace-na-obdobi-2010-2017.pdf>
- ČESKÁ ROZVOJOVÁ AGENTURA. Systém zahraniční rozvojové spolupráce ČR z pohledu ČRA. *CzechAid.cz*, [online]. [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <http://www.czechaid.cz/o-nas/>

- ČLOVĚK V TÍSNI. Historie. *Člověk v Tísni Česká republika*. [online]. [cit.2017-03-04]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/historie>
- ČLOVĚK V TÍSNI. Struktura organizace. *Člověk v Tísni Česká republika*. [online]. [cit. 2017-03-04]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/struktura-organizace>
- ČLOVĚK V TÍSNI. 2015 Výroční zpráva Člověk v Tísni. *Člověk v Tísni Česká republika*, 2015 [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: https://www.clovekvtisni.cz/uploads/file/1470749123-CVT_VZ2015_navigace_lg_fin.pdf
- ČLOVĚK V TÍSNI. 2014 Výroční zpráva Člověk v Tísni. *Člověk v Tísni Česká republika*, 2014 [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: https://www.clovekvtisni.cz/uploads/file/1437127147-CVT_VZ2014_navigace_sm.pdf
- ČLOVĚK V TÍSNI. Zavedení udržitelného systému zásobování pitnou vodou v malých městech zóny Sidama, SNNPR, Etiopie 2014-2017 Roční zpráva 2015. (zasláno po osobní žádosti ČVT)
- ČLOVĚK V TÍSNI. Výroční zprávy. *Člověk v Tísni Česká republika*, 2017. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.clovekvtisni.cz/cs/vyrocní-zpravy>
- DAG. About DAG. *Development Assistance Group Ethiopia*. [online]. [cit. 2017-03-01]. Dostupné z: <http://dagethiopia.org/new/about>
- EXNEROVÁ, V., HLAVIČKOVÁ Z., JELÍNEK P., KAPLAN M., PLEŠINGER J. Zahraniční rozvojová spolupráce ČR. *Rozvojovka*, 2012 [online]. [cit. 2016-12-22]. Dostupné z: <http://www.rozvojovka.cz/zahranicni-rozvojova-spoluprace-cr>
- FoRS. Seznam členů a pozorovatelů FoRS. *FoRS*, 2016. [online]. [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/clenove-a-pozorovatele/seznam-clenu-a-pozorovatelu/#.WM0kmBI1-gR>
- HOCH, T. *Základy rozvojové pomoci*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2007. ISBN 978-80-7368-370-2.
- JELÍNEK, P., KROUŽEK, J., NÁPRSTEK, M. *Rozvojová politika Evropské unie*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 2003. 92 s. ISBN 80-86506-33-9.

- MOJDL, L. *Etiopie*. 1. vyd. Praha: Libri, 2005. 138 s. Stručná historie států; sv. 28. ISBN 80-7277-221-X
- MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Etiopie. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*. [online]. [cit. 2017-02-20]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/encyklopedie_statu/afrika/etiopie/index.html
- MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Transformace systému zahraniční rozvojové spolupráce ČR. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*, 2007. [online]. [cit. 2016-12-22]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustrana_zrs_cr/transformace_systemu_zahranicni.html
- MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Sbírka zákonů č. 151/2010. *Ministerstvo zahraničních věcí ČR*, 2010. [online]. [cit. 2016-12-14]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/file/1397915/zakon_o_ZRS.pdf
- MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Přehled projektů ZRS ČR v Etiopii. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*, 2015. [online]. [cit. 2017-03-06]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustrana_zrs_cr/programove_zeme/etiopie/prehled_projektu_zrs_cr_v_etiopii.html
- MINISTERSTVO ZAHRANIČNÍCH VĚCÍ. Evaluační zpráva komplexního vyhodnocení zahraniční rozvojové spolupráce ČR v sektoru voda a sanitace. *Ministerstvo zahraničních věcí České republiky*, 2014 [online]. [cit. 2017-12-03]. Dostupné z: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/rozvojova_spoluprace/dvoustrana_zrs_cr/evaluace/evaluacni_zpravy/x2014/evaluacni_zprava_z_komplexnih_o_2.html
- OECD. DAC List of ODA Recipients. *OECD Home*, 2015 [online]. [cit. 2016-12-14]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dac/stats/daclist.htm>
- OPRŠAL, Z. *Mezinárodní rozvojová spolupráce: vybrané aspekty*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2014. ISBN 978-80-244-3948-8.
- PÁNEK J. a kol., Kde a jak Česká republika pomáhá – Etiopie. *Katedra rozvojových studií, Univerzita Palackého*, 2013. [online]. [cit. 2017-02-18]. Dostupné z: <http://www.development.upol.cz/wp-content/uploads/2013/02/Etiopie.pdf>

- PAVELKA, T. *Makroekonomie: Základní kurz*. 2. vydání. Praha: Melandrium, 2007. ISBN 978-80-86175-52-2.
- ŠTĚRBOVÁ, L. a kol. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2013. 364 s. Expert. ISBN 978-80-247-4694-4.
- UNITED NATIONS. List of Least Developed Countries. *United Nations, Committee for Development Polic*, 2016 [online]. [cit. 2016-12-3]. Dostupné z: http://www.un.org/en/development/desa/policy/cdp/ldc/ldc_list.pdf
- UNITED NATIONS. MDGs 2015: Fakta. *United Nations: Informační centrum OSN v Praze* [online]. Praha: Informační centrum OSN, 2015 [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/mdgs-2015-fakta/>
- UNITED NATIONS. Zpráva OSN: Úspěch Rozvojových cílů tisíciletí je odrazovým můstkem pro novou agendu udržitelného rozvoje. *United Nations: Informační centrum OSN v Praze* [online]. Praha: Informační centrum OSN, 2015 [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/zprava-osn-uspech-rozvojovych-cilu-tisicileti-je-odrazovym-mustkem-pro-novou-agendu-udrzitelneho-rozvoje/>
- UNITED NATIONS. Human Development Reports. *United Nations Development programme*, 2015 [online]. [cit. 2017-03-19]. Dostupné z: <http://hdr.undp.org/en/composite/HDI>

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 – Finanční zdroje ČVT v letech 2011 – 2015

Tabulka 2 – Finanční náklady ČVT v letech 2011 – 2015 (uvedená v příloze č. 5)

Tabulka 3 – Rozpočet projektů ČVT v Etiopii zaměřených na zásobování vodou

Graf 1 – Finanční zdroje ČVT v letech 2011 – 2015

Graf 2 – Finanční náklady ČVT v letech 2011 – 2015

Graf 3 – Rozpočet projektů v Kč

Přílohy

Příloha č. 1 – Seznam příjemců Oficiální rozvojové pomoci dle DAC

Příloha č. 2 – Seznam LDCs

Příloha č. 3 – Seznam členů FORS

Příloha č. 4 – Systém zahraniční rozvojové spolupráce ČR z pohledu ČRA

Příloha č. 5 – Tabulka 2 – Finanční náklady ČVT v letech 2011–2015

Příloha č. 1 – Seznam příjemců oficiální rozvojové pomoci dle DAC ⁷⁰

DAC List of ODA Recipients
Effective for reporting on 2014, 2015 and 2016 flows

Least Developed Countries	Other Low Income Countries (per capita GNI <= \$1 045 in 2013)	Lower Middle Income Countries and Territories (per capita GNI \$1 046-\$4 125 in 2013)	Upper Middle Income Countries and Territories (per capita GNI \$4 126-\$12 745 in 2013)
Afghanistan Angola Bangladesh Benin Bhutan Burkina Faso Burundi Cambodia Central African Republic Chad Comoros Democratic Republic of the Congo Djibouti Equatorial Guinea ¹ Eritrea Ethiopia Gambia Guinea Guinea-Bissau Haiti Kiribati Lao People's Democratic Republic Lesotho Liberia Madagascar Malawi Mali Mauritania Mozambique Myanmar Nepal Niger Rwanda Sao Tome and Principe Senegal Sierra Leone Solomon Islands Somalia South Sudan Sudan Tanzania Timor-Leste Togo Tuvalu Uganda Vanuatu ¹ Yemen Zambia	Democratic People's Republic of Korea Kenya Tajikistan Zimbabwe	Armenia Bolivia Cabo Verde Cameroon Congo Côte d'Ivoire Egypt El Salvador Georgia Ghana Guatemala Guyana Honduras India Indonesia Kosovo Kyrgyzstan Micronesia Moldova Mongolia Morocco Nicaragua Nigeria Pakistan Papua New Guinea Paraguay Philippines Samoa Sri Lanka Swaziland Syrian Arab Republic Tokelau Ukraine Uzbekistan Viet Nam West Bank and Gaza Strip	Albania Algeria Antigua and Barbuda ² Argentina Azerbaijan Belarus Belize Bosnia and Herzegovina Botswana Brazil Chile ² China (People's Republic of) Colombia Cook Islands Costa Rica Cuba Dominica Dominican Republic Ecuador Fiji Former Yugoslav Republic of Macedonia Gabon Grenada Iran Iraq Jamaica Jordan Kazakhstan Lebanon Libya Malaysia Maldives Marshall Islands Mauritius Mexico Montenegro Montserrat Namibia Nauru Niue Palau Panama Peru Saint Helena Saint Lucia Saint Vincent and the Grenadines Serbia Seychelles South Africa Suriname Thailand Tonga Tunisia Turkey Turkmenistan Uruguay ² Venezuela Wallis and Futuna

⁷⁰ OECD. DAC List of ODA Recipients. *OECD Home*, 2015 [online]. [cit. 2016-12-14]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dac/stats/daclist.htm>

Příloha č. 2 – Seznam LDCs ⁷¹

Afghánistán
Angola
Bangladéš
Benin
Bhútán
Burkina Faso
Burundi
Čad
Demokratická republika Kongo
Džibutsko
Eritrea
Etiopie
Gambie
Guinea
Guinea-Bissau
Haiti
Jižní Súdán
Kambodža
Kiribati
Komory
Laoská lidově demokratická republika
Lesotho
Libérie
Madagaskar
Malawi
Mali
Mauritánie
Mosambik
Myanmar
Nepál
Rovníková Guinea
Rwanda
Senegal
Sierra Leone
Sjednocená tanzanská republika
Somálsko
Středoafriická republika
Súdán
Svatý Tomáš a Princův ostrov
Šalamounovy ostrovy
Togo
Tuvalu
Uganda
Vanuatská republika
Východní Timor
Zambie

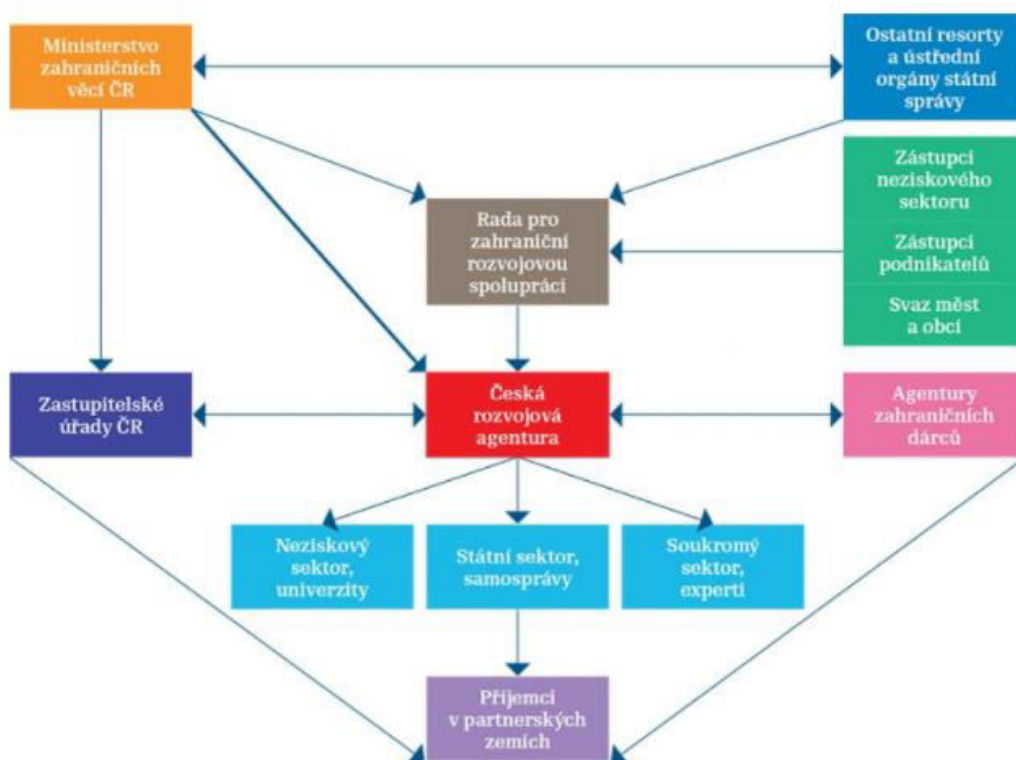
⁷¹ UNITED NATIONS. List of Least Developed Countries. *United Nations, Committee for Development Policy*, 2016 [online]. [cit. 2016-12-3]. Dostupné z:
http://www.un.org/en/development/desa/policy/cdp/ldc/ldc_list.pdf

Příloha č. 3 – Seznam členů a pozorovatelů FORS⁷²

ADRA
Arnika
ARPOK
Burma Center Prague
CARE Česká republika
CARITAS – Vyšší odborná škola sociální – Olomouc
Civitas per Populi
Český červený kříž
Česká evaluační společnost
Člověk v tísni
Diakonie ČCE – Středisko humanitární a rozvojové spolupráce
Ekumenická akademie Praha
Fakulta tropického zemědělství České zemědělské univerzity v Praze
Fairtrade Česko a Slovensko
Gender Studies
Glopolis
Humanitas Afrika
Charita Česká republika
INEX – Sdružení dobrovolných aktivit
Ing. Blanka Šimůnková, M.A.
IOM – International Organization for Migration
Lékaři bez hranic
Lenka Černá, M.A.
Martina Kollerová
Michal Procházka
MOST
Multikulturní centrum Praha
Nadační fond CCBC
NaZemi
Neslyšící s nadějí
Development Worldwide
Pro-Contact
Salesiánská asociace Dona Boska
ShineBean
Siriri
Společnost Podané ruce
Středisko ekologické výchovy a etiky
SVĚTLO PRO SVĚT – Light for the World
Univerzita Palackého v Olomouci
Ústav mezinárodních vztahů
Volonté Czech
Vysoká škola ekonomická, Fakulta mezinárodních vztahů
ŽIVOT 90

⁷² FoRS. Seznam členů a pozorovatelů FoRS. *FoRS*, 2016. [online]. [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: <http://www.fors.cz/clenove-a-pozorovatele/seznam-clenu-a-pozorovatelu/#.WM0kmBI1-gR>

Příloha č.4 – Systém zahraniční rozvojové spolupráce ČR z pohledu ČRA⁷³

⁷³ ČESKÁ ROZVOJOVÁ AGENTURA. Systém zahraniční rozvojové spolupráce ČR z pohledu ČRA. CzechAid.cz, [online]. [cit. 2017-12-20]. Dostupné z: <http://www.czechaid.cz/o-nas/>

Příloha č. 5 – Tabulka 2 – Finanční náklady ČVT v letech 2011–2015

Tabulka 2 Finanční náklady ČVT v letech 2011 - 2015

Skupiny finančních nákladů	2011	2012	2013	2014	2015
Podpora projektů z centrální kanceláře a provoz	16 591 000	19 807 000	19 693 000	61 089 000	75 975 000
Odpisy majetku pořízeného z grantů	5 189 000	7 570 000	6 963 000	8 506 000	
Náklady na prodej cenných papírů a finančního majetku	1 374 000				
Filmový festival Jeden svět	16 014 000	15 747 000			
Fundraising a péče o dárce	5 675 000	6 789 000	7 815 000	8 235 000	7 554 000
Jeden svět na školách	13 501 000	17 703 000			
Centrum pro lidská práva a demokracii	32 547 000	29 413 000	51 566 000	53 767 000	96 555 000
Osvětové programy k problematice imigrace	1 603 000	355 000			
Programy sociální integrace	92 494 000	97 384 000	86 037 000	131 597 000	65 601 000
Rozvojová spolupráce	154 817 000	189 721 000	273 382 000	772 775 000	1 144 783 000
Okamžitá pomoc	152 041 000	19 832 300	135 162 000		
Obnova	103 523 000	30 923 000			
Ostatní	9 129 000	20 013 000			
Humanitární pomoc v ČR			57 300 000		
Občanská společnost			24 933 000		
Vzdělání			37 585 000	81 022 000	68 206 000
Předsednictví/Alliance 2015			5 765 000	4 114 000	
Slovensko				10 942 000	9 796 000
Program Varianty Vzdělávání	7 191 000	7 410			
Celkem	611 689 000	455 264 710	706 201 000	1 132 047 000	1 468 470 000

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČVT: ČLOVĚK V TÍSNI. Výroční zprávy. Člověk v Tísni Česká republika, 2017. [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <https://www.clovektisni.cz/cs/vyrocní-zpravy>